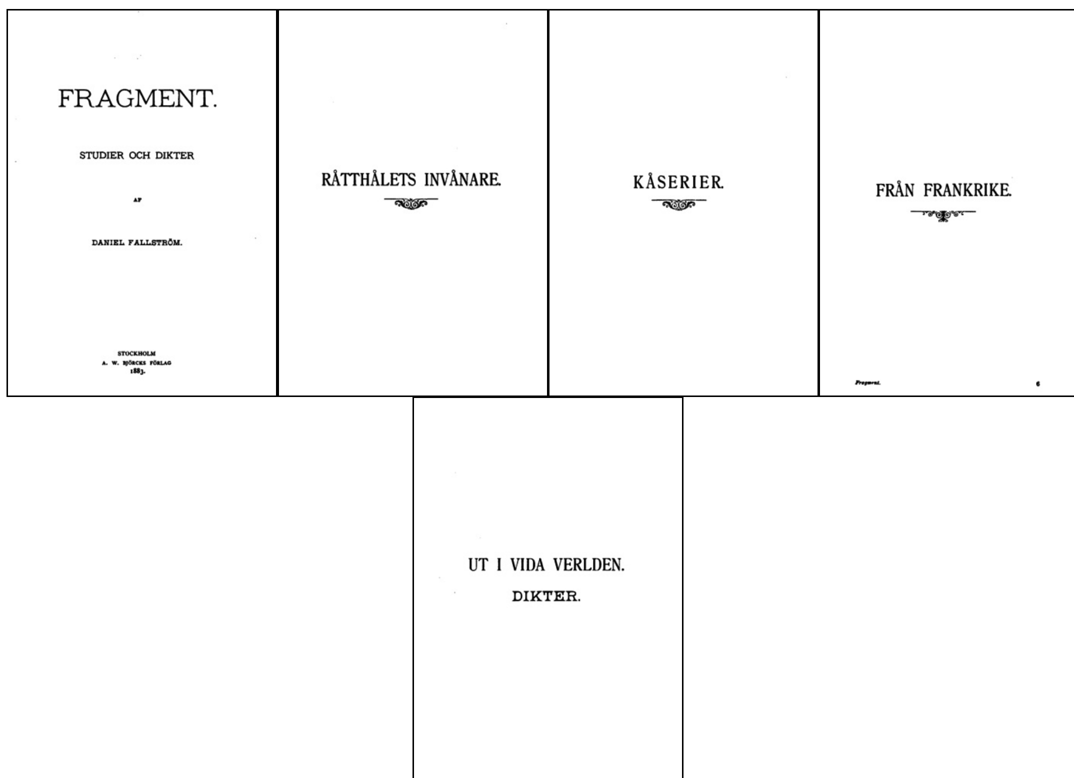

FRAGMENT.

STUDIER OCH DIKTER

AF

DANIEL FALLSTRÖM.

STOCKHOLM A. W. BJÖRCKS FÖRLAG 1883.

STOCKHOLM. P. A. NYMANS TRYCKERI 1883.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör University of Minnesota Libraries, har scannats av Google Books. Den anpassades för Projekt Runeberg i juni 2013 av Bert H.

Gud och Herr Baron.

Det var alldeles tyst inne i rummet, der komminister Björnbom satt vid arbetsbordet midt emellan fönstren och skref.

Han skref raskt, utan att göra långa uppehåll mellan satserna. Det var långt lidet fram på lördagsförmiddagen, och predikan måste nödvändigt vara färdig på samma gång som qvällsvarden. Efter denna skulle komministern

till en närliggande bondgård och viga. Han hade för öfrigt mycket sträfsamt just nu i dagarna, ty läsbarnen skulle snart konfirmeras och lillförhöret stod för dörren. Han hade icke ens tid att dricka sin sedvanliga toddy om qvällarna och göra kronofogden till »spräng-jan.» — Stackars herr komministern, han hade inte för roligt!

Och det var visst det han tänkte, när han nu lutade sig tillbaka i den gammalmodiga länstolen och pustade litet smått, medan han med venstra handen satte glasögonen till rätta — någonting som han för öfrigt gjorde hvarannan minut, åtminstone när han stod uppe på predikstolen och såg ut öfver församlingen under en högmessopredikan.

När han hvilat sig tillräckligt länge eller rättare adderat ihop till ett ungefär, hvad Ola Pehrson i Torp

Fragment. \och Andreas Jansson i Måla skulle ge honom för hans »besvär med barnen», sedan de lyckligt och väl blifvit konfirmerade, lutade han sig åter fram öfver skrifbordet och begynte skrifva.

Han hann dock icke långt förr än en svag, nästan rädd knackning på dörren, som ledde in från farstun, återkallade honom från hans godtköps-himmels-färd och kom honom att med en något irriterad min och pennan i högsta hugg vända sig om mot dörren och utstöta ett väldigt:

»Stig in der!»

Utan att vidare bekymra sig om den inträdande

— han hade hört på knackningen, att det var någon som man kunde låta vänta — fortsatte han, der han blifvit af bruten, och det dröjde åtminstone hela fem minuter, innan hans penna arbetat sig fram genom en riktigt raffinerad själsnöd. Men när han så afslu-tat sin skildring med ett försonande och uppmuntrande »kommen till mig I alle, som arbeten och ären betungade och jag vill vederqvicka eder!» kastade han pennan ifrån sig, sköt tillbaka stolen från skrifbordet och lät den göra helt om, så att han kom att sitta midt emot den, som möjligen kunde befinna sig nere vid dörren.

Och der fans också någon!

Det var en ung flicka — på sin höjd en sexton år — tarfligt klädd, men ovanligt väl växt, så väl till och med att en man icke gerna tog sina ögon ifrån henne, hade han väl en gång fått henne inom synhåll. För öfrigt var hon ful, men hade någonting lidelsefullt i ögonen, som jemte den något breda munnen med de fylliga läpparne och de perlhvitatänderna gaf något pikant och retande åt hennes hoptryckta ansigte.

Denna unga flicka var på väg att bli mor.

Det märktes icke vid första ögonkastet, men betraktade man henne något närmare, såg man det ganska tydligt.

Då komminister Björnbom fick se henne, strök han sig förläget öfver den slätrakade hakan och hostade litet smått.

Han tyckte inte om sådana der situationer.

Flickan neg kort med en bondflickas hela naiva behag och blef stående strax innanför dörren.

»Ja så, det är du», började komministern till sist med en nickning, som han försökte göra så stel och högtidlig som möjligt, — »ja så, det är du, Karin Andersdotter.»

Ja komministern stämde mig hit som i dag. Jag har både psalmboken och katekesen med mig.»

»Det är visst bra det, men. ..»

Hon såg på honom skygt, nästan förfärad, som hade hon förstått honom, och psalmboken och katekesen darrade mellan hennes solbrända små fingrar.

' Komministern lät silfversnusdosan, som han tagit ur bakfickan, löpa rundt mellan sina.

Så steg han upp, gick några slag fram och tillbaka öfver golfvet med snusdosan som en stor, glänsande tobaksskylt på ryggen och stannade till sist med en tvär vändning framför Karin. •

»Du kan inte få gå fram, Karin.»

Hon stod alldeles tyst och bara såg på honom, men så småningom blefvo hennes ögon fuktiga, och efter en stund såg hon icke komministern för tårar.Han gick fram till fönstret och betraktade kalf-varne som voro släppta på bete i prestgårdshagen.

Ett svagt, bedjande »säg mig då, herr komminister. ..?» kom honom slutligen att vända sig om och gå fram till henne.

»Du vill veta, hvarför jag nekar dig att gå fram», sade han. »Ar det inte nog, då jag säger dig, att det inte kommer att ske?»

»Men jag har ju alltid kunnat...», invände hon sakta med psalmboken och katekesen tryckta mot bröstet.

»Kunnat!.. . dina lexor, ja! men tror du det är allt, som fordras för att bli delaktig af den heliga nattvarden. Det fordras också hjertats renhet, ett fromt barnasinne — och du ...»

Hon ryckte till vid den blick, han gaf henne, och tappade böckerna.

»Du», fortsatte han allt ifrigare, »har ingendera. Orena tankar ha trängt sig mellan Herren Kristus och dig. Du har begått synd mot sjette budet, medan du beredde dig för din första nattvardsgång, och att du icke anförtrott mig detta, utan sökt i det längsta föra mig, din religionslärare, bakom ljuset, bevisar en hjertats förhärdelse, ett trots, som fordrar ödmjukhet och lefvande ånger, innan du går att knä-böja vid Herrans bord».

Hon såg upp till honom med en blick, som glänste genom tårarna.

»Jag har ångrat mig», sade hon.

»Ånger utan uppriktighet är nonsens — nonsens, min vän!» .Och liksom för att bestyrka detta smälde han ett par slag med fingrarna på locket till snusdosan.

»Och för öfrigt», fortfor han, »om än din ånger vore ärligt menad och din tro icke skrymteri, kan jag i alla händelser icke släppa dig fram till nattvardsbordet. — Vi ha ju läst tillsammans i den heliga skrift om förargelse och »förargelse måste ju komma», om jag i det der tillståndet sände dig att blifva delaktig af Herrans lekamen och blod. Hvad skulle folket säga — och Gud ...?»

Han lyfte snusdosan mot taket.

»Du säger, att du ångrar dig, — nå väl, jag vill sätta din ånger på prof!»

Han lade sin hand på hennes panna, böjde hennes hufvud tillbaka och såg henne in i ögonen.

»Säg mig namnet på den som förfört dig!»

Utan att betänka sig svarade hon:

»Nej!»

Komministern släppte henne en smula häpen.

»Du vill inte! och hvarför?»

»Derför att jag älskar honom.»

Ja, hon älskade honom, fastän han svikit henne och dragit skam öfver hennes hufvud; hon älskade honom som förr, stormande och lidelsefullt, trots prest och allt, och hon mindes ännu så väl, der hon stod inne i komministerns qvafva och rökiga kammare, hvad han sagt henne, när han kysste henne för sista gången der nere på ängen mellan de doftande hövol-marne i den ljusa sommarnatten; — »du får inte nämna mitt namn för någon!... lofva mig det!» hade han sagt. Och skulle också komministern göra henne olycklig för evig tid, skulle hon brinna i det helvete,han så ofta hade talat om — välan, så var hon beredd: — hon hade ju för några veckor ägt en himmel!

»Jag älskar honom!» upprepade hon ännu en gång, och det drog som ett solsken öfver hela an-sigtet.

Komministern darrade af harm och slog revelj med fingerspetsarne på snusdosan.

»Och du understår dig ...»

Han fick knappast fram orden öfver läpparne. Denna trotsiga, syndfulla förklaring i hans eget hem, inför honom sjelf af ett af hans egna läsbarn hade helt och hållet bragt honom ur koncepterna.

Han hoppades få veta allt, och han skulle icke ha varit sträng emot henne, om han hade fått det. Men då hade han naturligtvis velat ha en bekännelse in i minsta detalj ... men nu, då han kände sig helt och hållet sviken i sina förväntningar — en smula cyniskt anlagd, som han var — retade han upp sig allt mera mot den förderfvade varelsen och grep henne till sist ganska hårdhändt om armen, i det han sade till henne i en kort, befallande ton:

»Ur mitt hus, eländiga, tills du ångrat din synd och vill förödmjuka dig inför Gud och menniskor!»

Hon böjde sig mekaniskt och tog upp sina stackars böcker — mormors psalmbok, som gått i arf inom slägten, och katekesen, som hon fått af sin gamle vän, folkskolläraren.

Då hon kom att tänka på mormodern och magister Hellstenius, brast hon i gråt och sökte qväfva snyftningarna i förklädet.

Stackars mormor!... stackars gamle magistern!— hvad skulle de säga, då hon inte fick gå fram, och till då...

Med en åtbörd af gränslös föntviflan lade hon händerna bönfallande på komministerns arm.

»Jag är så olycklig, så gränslöst olycklig, herr komminister!»

Han såg på henne med ett visst medlidande och svarade i sin vanliga lugna och lidelsefria ton:

»Det är inte nog!... man måste också döda den gamla menniskan genom ånger, bättring och tro.»

Döda den gamla menniskan? — det var ju att döda kärleken, att glömma honom och allt.

»Jag kan det inte ... kan det inte!» hviskade hon.

Och han sköt henne omildt. ut genom förstu-d örren.

Derpå gick han fram till skrifbordet, och medan han profvade en ny penna mot nageln på venstra tummen, mumlade han:

»Jag tvår mina händer,.. . hon får skylla sig sjelf!»

Så lutade han sig fram öfver skrifbordet, bredde ut armarne och fortsatte, der han blifvit afbruten:

»Kommen till mig I alle, som arbeten och ären betungade, och jag vill vederqvicka eder!» Och så nystade han ur sig några fraser om den kristliga barmhertigheten.

* *

*

Det var strax på eftermiddagen.

Komministern hade nyss slutat att spisa middag och satt nu helt lugnt med pipan i mun framför enkopp kaffe och läste tidningarne för dagen, då det knackade på dörren till tamburen.

Det var eå hård, brådskande knackning, och komministern reste sig genast och gick sjelf för att öppna.

En ung man med ett blekt, distingueradt utseende och klädd i riddrägt trädde in, tog af sig hatten och gjorde en lätt bugning för komministern.

»Ah, se herr baron!»

»Ja, jag hade min väg förbi och tog mig friheten att stiga in. Men jag kommer kanske och stör ...?»

»För all del... Var så god och sitt ner!»

Den unge baronen lade hatten från sig på en stol vid dörren, steg fram i rummet och slog sig ned i soffan.

Komministern sköt fram en stol och satte sig midt emot honom.

»Hvad gör mig äran af ert besök, herr baron?»

Den tillfrågade svarade icke genast, utan tog fram sitt cigarrfodral och bjöd komministern en cigarr. Derpå tog han sig sjelf en, drog eld på en tändsticka och tände sin cigarr noga och omständligt. Så blåste han ut några lätta rökmoln genom näsan och yttrade till sist; i det han betraktade den fina, hvita askan på sin cigarr:

»Det lofvar bli god gräsväxt i år.»

Komministern jakade och skyndade att tillägga, att sedan herr baron sjelf öfvertog ledningen af bruket hade alltid gräsvallarna gifvit mera foder än någonsin.

»Men så har herr baron också studerat sin sak i Skotland», tilläde ban.Baronen svarade ingenting, utan slog med fingerspetsen af askan i den cigarrkopp, komministern bjöd honom.

Så satte han sig med ens upp i soffhörnet öch yttrade i en ton, som han sökte göra så obesvärad som möjligt:

»Jag mötte Karin Andersdotter der uppe i Ström-boda-backen i dag på förmiddagen. Ni ämnar inte låta henne gå fram, herr komminister. Hon berättade mig det.»

Björnbom fäste en egendomligt skarp blick på den unge mannen i soffhörnet, men märkte ingenting, som bestyrkte hans plötsligt vaknade misstanke.

Baronen tecknade med ridspöet krumelurer på sina dammiga stöflar, utan att se åt komministern.

»Hvarför låter ni henne inte gå fram ? ... det är visst en ganska rask flicka.»

»Alldeles för rask i vändningarna, herr baron», genmälte Björnbom med ett litet leende. »Hon är ju redan med barn, vet jag.»

Baronen rodnade en smula och nöp i mustasch-spetsarne. Han märkte, att komministern hade reda på förhållandet.

»Och derför», yttrade han litet sväfvande, »får hon då inte ...»

»Nej, naturligtvis.»

Den unge mannen slog ett slag med ridpiskan, så att det hven genom luften.

Så fixerade han plötsligt presten och sade:

»Men om nu jag ber för henne?»

Komministern gjorde en axelryckning och engest med venstra handen, som betydde: det är mig omöjligt, så gerna jag än ville!

Unga herr baron märkte nu, att det icke hjelpte några undanflykter och beslöt derför att ändra taktik och gå mera frröstgänges till väga.

»Men om det nu vore jag, som ...»

Komminister Björnbom ryckte till, der han satt. Han tyckte, att det var, som hade han tagit ett jättesteg närmare pastoratet.

»Skulle det vara herr baron, då...»

»Då?»

»Blir det en annan sak», försäkrade komministern. »Jag tänkte det var någon af drängarne, jag», tilläde han på ett sätt, som gjorde den unge mannen blodröd af skam.

Han var ännu icke så förderfvad, som man trodde.

»Ja, ser ni, herr komminister», började han, i det han steg upp och stälde sig framför presten, »ni får lof att låta nåd gå för rätt den här gången. Tänk om * mamma skulle få reda på saken eller för öfrigt någon annan. Det skulle bli en sådan skandal... ni får lof att hjelpa mig, och när jag kommer till styret en gång, så nog lofvar jag, att ni skall bli pastor i Gryndinge.»

Komminister Björnbom steg upp och klappade baronen helt fryntligt på axeln. »Ah, det är ju en bagatell, allt det der med flickan, isi behöfver inte alls vara ängslig. Jag var en smula sträng mot henne kanske, och när jag nu tänker närmare på saken, så tror jag inte jag behöfver hysa några betänkligheter. Nej, sannerligen tror jag inte det kan vara så godt, att hon får gå fram.»Baronen drog en suck af lättnad och tryckte hjertligt komministerns hand. Nu var saken rangerad. Han tyckte sig till och med ha gjort den unga flickan en så stor tjänst, att den nästan vägde upp, hvad han brutit mot henne. Nu var det värsta öfverstö-kadt och se’n gick allt nog bra, bara man lemnade flickans mor litet pengar och på det viset fick henne att tiga med namnet på fadern till barnet. Ty att Karin hållit sitt löfte till honom, att icke för någon yppa hans namn, — det gjorde han sig inga illusioner om. Han trodde sig veta, han, hvad qvinnornas löften betydde!

Komministern var också nöjd med den vändning saken tagit och ropade in sin hushållerska och anhöll om att få bjuda på litet konjak och vatten.

Baronen knäppte upp ridrocken och beslöt att dröja en stund. Han kände sig så nöjd med sin dag...

Men nere vid laxkaret i forsen hade det skockat sig mycket folk. Det var några af statdrängarne, ett par arbetare från tegelbruket och ett halft dussin af arbeterskorna vid spinneriet.

Midt inne i ringen låg liket efter en ung flicka. Man hade nyss hittat det, när man skulle vittja laxkaret.

»Den der flickan var då bestämdt en riktig slinka», yttrade en af arbeterskorna från spinneriet med händerna i sidorna. »Man behöfde bara se på henne för att se, hvad hon gick för. Mins ni sådana ögon hon hade? — usch då! — och nu gick hon och läste till!»

Det var liktalet.Och samma dag som läsbarnen gingo fram, eller jag tror det var qvällen förut, myllades hennes lik i tysthet ner vid norra kyrkogårdsmuren, och de enda som följde Karin Andersdotter till grafven voro hennes mor och folkskoleläraren.

»Kunde jag bara få tag i den, som var far till barnet», mumlade qvinnan, när de lemnade kyrkogården, och svepte dervid den nötta ylleschalen bättre om hufvudet, »då skulle jag allt...»

Och hennes magra, senfulla hand höjde sig knuten i luften.

Men nattetid kom komministern ensam till grafven — han hade befalt dödgräfvaren att icke kasta igen den förr än följande dag — och så läste han välsignelsen öfver den döda och kastade de vanliga tre skoflarne mull på den enkla, svartmålade kistan.

Och det var kanske den enda gången i sitt lif herr komministern känt sig riktigt gripen af sitt kallr när han förrättade en jordfästning. *

Tjufpojkstreck.

Jag har varit en stor syndare.

Jag har stulit rofvor under de ljusa sommarnätterna, och mörka vinterqvällar har jag gömd i någon portgång eller från ett plank beskjutit fredliga vandrare med de präktigaste snöbollar. Jag har lagt ryska smällare i mina lärares galoscher, och genom att insvepa mig i hvita lakan har jag varit nära deran att skrämma slag på vidskepliga husmamseller. Allt detta har jag gjort mångfaldiga gånger, men endast en gång i mitt lif har jag fiskat tupp på metkrok, men det glömmer jag aldrig. — —

Det var vackert väder, när jag vaknade. Sedan jag gnuggat sömnen ur ögonen och försäkrat mig om att ingen såg mig — icke ens hushållerskan, som jag starkt misstänkte för att spionera på mina förehaf-vanden — smög jag mig ur sängen och i kläderna. Jag lyssnade; allt snarkade, till och med unga fröken X. *, som min mor bjudit ut till sig på landet. Ni kan af dessa patriarkaliska förhållanden, att jag sof och klädde mig i samma rum som damerna, sluta er till, att jag var en liten parvel, så pass liten, att man

* Unga fröknar kunna också snarka, ehuru fästmän pläga svära på motsatsen. .icke brydde sig om att genera sig för mig. Men jag deremot — brrr, hvad jag skämdes för kamraterna, och hvad det retade mig, när denna ömtåliga fråga kom på tal. Jag var ju tio år, vet jag, och alltså stora karlen.

Emellertid var mitt beslut denna morgon fattadt; jag skulle, efter som jag vaknat, begagna mig af tillfället att meta aborrar i soluppgången. Det skulle ju vara styft, det, och så, när de andra vaknade, skulle jag ligga helt beskedligt i min säng igen och der-igenom undgå skrapa för att jag gått till sjön olof-vandes. Det var fint uträknadt, tyckte jag, och skulle nog väcka de öfriga »grabbarnes» beundran.

Ljudlöst och försigtigt som en indian tassade jag ut ur rummet, sedan jag likväl först lagt mig till med tändstickor och ett par cigarretter, som jag tog ur unga frökens eget etui, ett etui, som hon höll lika hemligt som sin ålder, men jag visste reda på båda, jag; — cigarrettuiet låg i hennes hattask under soffan, och åldern var 22 år, 5 månader och några dagar.

I fyrsprång bar det af öfver gårdsplanen med maskburken dinglande i ena handen och metspöet öfver högra axeln. Då jag passerade bandhunden, hviss-lade jag högt och obesväradt för att han inte skulle misstänka någonting och lyckades äfven komma oantastad igenom gård sgrinden och ned till båtbryggan strax nedanför brygghuset.

Jag var fri; fängelset låg bakom mig; jag skulle nu lefva nomadens härliga lif i en tid af tre timmar och några minuter; jag skulle meta aborrar och röka stulna cigarretter af alla krafter, o ch i känslan af attvara en man för mig, lindade jag af metrefven, satte en fet mask på kroken, och så — »tvy, godt napp!»

Och der satt jag nu midt i solgasset på den tjä-riga båtbryggan med benen dinglande öfver kanten och med spänd uppmärksamhet följande flötets rörelser. Men det ville inte nappa — det ville inte nappa på några vilkor. Tag på släng synade jag masken, som vred sig riktigt gentilt och i mitt tycke borde se synnerligen aptitlig ut, men det ville ändå inte nappa. Jag lade metspöet ifrån mig på bryggan, varskodde om någon syntes i närheten, som skulle kunna rapportera, men det fans ej en katt en gång, undantagandes huskatten, och den visste jag med all säkerhet icke skulle sqvallra ur skolan, synnerligast som han tycktes upptagen af fångst för egen räkning.

Jag krängde fram en cigarrett ur blusfickan och satte den i mun. Så tog jag ut den igen och gaf mig till att studera fabriksmärket. »Det vore allt bra att vara tobaksfabrikör!» Med denna reflexion drog jag eld på en tändsticka och tände cigarretten, så der fint och nonchalant, som jag sett pappas kontorister göra det. Så knäpte jag ihop händerna omkring nacken, lade mig raklång på den nytjärade bryggan, lät solen skina på mig och rökte. Tänk, huru Nisse och Kalle skulle ha beundrat mig, om de varit närvarande, men de der stackarne lågo naturligtvis i sin säng och snarkade; — det var dem likt!...

Att det då inte ville nappa! — aborrarne bara åto af masken, de läckergommarne, men kroken ville de inte ta, de åsnorna!Jag började förlora smaken för fiske och tyckte det i all synnerhet vara dumt att meta om morgnarne, då man inte kunde gno in efter en smörgås, utan fick lof att ge sig till tåls till kaffefrukosten kom, efter som man icke kunde gå och berätta folk, att man olofvandes varit ute på mete och således vid strykande aptit.

Jag beslöt att gå hem och lägga mig.

Då fick jag höra gårdstuppen gala strax i närheten och en hel kör af »kluck!... kluck!... kluck b stämmas upp på några famnars afstånd.

Hönsen! — maskarna!

Denna idéförbindelse var lätt att sammanknyta, och när jag vände mig om, fann jag mina farhågor bekräftade.

Maskburken hade på ett eller annat sätt stötts omkull, och hönsen, som brukade hållas i närheten af brygghuset, läto sig väl smaka, hvad aborrarne visat sig rata.

Den sakramenskade tuppen!... det var väl den som hade signalerat hönsen genom sitt galande, och nu stod han der på ett ben och vände ut och in på ögonen.

Om man skulle meta!... inte låta tuppen nappa förstås, men bara reta den kanaljen.

Jag tog metspöet, lade mig på magen och kastade ut.

Det sa »flax» ibland hönsen, men tuppen stod gravitetiskt qvar och bara stirrade på betet.

Jag drog långsamt åt mig refven; tuppen följde efter. Cigarretten tuggade jag emellertid sönder, utanatt tänka derpå; det var ju ett bland de mest spännande ögonblicken i mitt lif.

Jag lät masken fortfarande glida undan, och det tycktes ännu mer reta tuppens aptit efter en så be-fängdt liiaktig och motspänstig kurre. I ett nu, innan jag hann tänka, hade han kastat sig öfver masken och slukat den med krok och allt.

Jag utstötte ett förtviflans skrik, och nu började återtåget; tuppen före och jag efter med metspöet. Det var ett förskräckligt ögonblick. Tuppen förhöll sig jemförelsevis lugn, ehuru han tycktes ana oråd, men jag grät och gallskrek af förfäran, under det vi långsamt retirerade genom grinden och fram öfver gårdsplanen.

Med ens öppnades farstudörren; genom floder af tårar skymtade jag min mor, hushållerskan och tant Anna (hon som rökte cigarretter i smyg): alla med ett grymt och blodtörstigt utseende, ehuru de nu efteråt försäkrat mig, att de voro nära att kikna af skratt.

Jag kände mig upplyftad på samma sätt som salig Absalon i verlden, och i nästa ögonblick befann jag mig inne »i skrubben», ett den tiden för mig synnerligen välkändt, men icke vidare gouteradt ställe.

Och der — der inne i mörkret fick jag god tid att öfvertänka mina förbrytelser. Samvetsqvalen ansatte mig hela dagen, synnerligast som »skrubben» låg bredvid köket, och jag derigenom hade tillfälle höra kokerskans gälla röst uppstämma klagovisor öfver alla verldens tjufpojkar och i varma ordalag taga alla marterade tuppars parti. Att hon så varmt talade

Fragmei\t. 2på deras vägnar, förvånade mig storligen, då jag påminte mig, att hon tagit minst ett dussin afdaga.

Och hon fick äfven nacka den här, det blef ingen annan råd, ty man kunde icke rädda den ädle, kamprydde sultanen. Man spisade honom redan till middagen, men jag fick endast ur ett aflägset fjerran höra gafflarnes glada skrammel, hvilket i mina öron ljöd som en dödsringning öfver mitt middagsmål.

Men när middagen var öfverstånden kom min far in till mig. Jag leddes in i hans eget rum och med sorgsen och vemodig stämma sade han mig, att jag varit orsaken till ett stackars oskyldigt djurs död, att jag olofligt gått ut på mete och att, hvad ännu värre var, jag befunnits skyldig till att röka cigarretter, som jag naturligtvis skaffat mig från staden.

Jag teg, och så kom straffet: — stut.

Men för hvarje slag hade alltid gubben far ett ord emellan.

»Du har metat tuppar, du!»

»Du har gått till sjön, utan lof!»

. »Du har rökt cigarretter, din slyngel!» *

Mörka stunder.

Hon satt vårdslöst tillbakalutad i ena soffhörnet och lekte med sidenbanden i sin peignoir. Rollen, på hvilken hon

läste, låg framför henne i knäet. Då och då tog hon om replikerna halfhögt, men utan energi. Hon tycktes trött af läsningen. Så stödde hon nacken tungt mot soffkarmen och såg rakt upp. I denna ställning förblef hon en lång stund, och handen upphörde att leka med de skära sidenbanden, ögonlocken svälde liksom af tillbakaträngd gråt, och det ryckte nervöst i munvinklarna. Så kom det öf-ver hennes ansigte ett resignerad t uttryck, och blicken sökte åter de sirligt skrifna bokstäfverna i det blåa häftet. Läpparna hördes åter mumla några lidelsefulla repliker i en fullkomligt lidelsefri ton, och sidenbanden lindades på nytt kring de fina fingrarna. Men med ens sköt hon rollen ifrån sig, steg upp och gick fram till spegeln på toalettbordet. Der sjönk hon ned i den mjuka länstolen, stödde hufvudet i händerna och bara stirrade på den bild, glaset återgaf.

Det var ett blekt ansigte med regelbundna drag, fint skurna läppar, skarpt tecknade ögonbryn och un-* der dem ett par mörka, lidelsefulla ögon, omgifna af blåa ringar. Håret var ramsvart och föll ned i enlugg öfver pannan, ringlade sig i små krokar vid tinningarna och satt högt uppfästadt i ett par tjocka flätor i nacken. Skuldrorna voro fasta och mjukt rundade, halsen löpte i en förtrollande linie ned åt bröstet, hvars nästan jungfruliga former det mjuka, plastiska yllet återgaf. Händerna, som stödde hufvu-det, voro fina och fylliga, fingrarne något kortvuxna.

»Hvad jag längtar efter det gamla! .. . det är så tomt, så tomt det här!» utbrast hon slutligen liksom gripen af en hej dlös förtviflan och borrade in fingrarne i det ramsvarta, silkeslena håret, medan tårarne långsamt sökte sig väg ut för hennes kinder.

»Och hvad jag blifvit gammal sedan ... på några år, ja, på några månader.»

Hon strök håret ur pannan och räknade rynkorna. De voro tre, tre små fina, men djupt ingrodda linier, och när hon höjde ögonbrynen blefvo de ännu djupare.

»Ar då detta att ha lyckats?»

Nej, det var icke detta hon hade drösat sig, ett lif utan storm och lidelse, utan minsta afbrott en gång. Den ena aftonen var den andra lik, ibland litet mera applåder, ibland litet mindre; det var alltsammans. Men lyftningen, sjelfva konstnärsentusias-men — den hade gått sin väg så småningom, och hon, som afskytt salongslifvet, deltagit endast motvilligt deri, hon darrade nu för att bli utesluten vid grosshandlar X:s supé, eller bortglömd när fru Z. gaf sina middagar. Och hvad hon blifvit feg sedan! Hon hade, medan hon ännu var vid en af sekundteatrarna, föraktat sqvallret och skrattat åt förtalet. Man hade sagt henne, att hon hade en älskare. »Hvil-ken?» hade hon frågat. Man nämde hans namn, och hon svarade med ett skälmskt leende: »det var då väl, att det var en ung och vacker karl; man kan åtminstone inte beskylla mig för att ha dålig smak.» Det var då det, men nu . . . Kanske hon inte för några qvällar sedan nere i sin klädloge hade på det ifrigaste förnekat, att hon pratat bort tjugu minuter med en viss doktor inne i en fönstersmyg på balen hos gamla kammarrådinnan. Det hade hon nu visserligen gjort, men doktorn — för resten en mycket treflig karl — hade ett par fruntimmershistorier om sig, och då naturligtvis, får man lof, etc.---Ja, så resonnerade

man vid teatern. Hon hade opponerat sig i början, men så tog en af de äldre qvinliga sujetterna henne i sträng upptuktelse, kallade henne »min lilla fröken Oförstånd» — med stark betoning på lilla — och drillade det så slutligen derhän, att hon, som aldrig vetat, hvad onatur och förkonstling velat säga, blef en den mest pryda unga dam, man kan tänka sig. Och pryderiet aflade af sig skenhelighet. Hon lade sig till med bänknyckel och gick till kyrkan hvarje söndag, klädd i allvarsamma färger, och med en för-gyld psalmbok tittande fram ur muffen om vintrarna. Och hon, som inte kunnat tåla prester!

Nu då hon tänkte på allt detta grät hon af harm öfver sin egen feghet att ge vika, och när hon så stälde framför sig det mål, till hvilket hon sträfvat, blygdes hon öfver sig sjelf. Hvart hade hennes stora, fria konst tagit vägen? Den hade dragits ned i smutsen, nitats fast vid jorden, och hon sjelf hade blifvit endast en marionett, som visserligen kunde röra armar och ben, kunde tala och svara, men som sak-nade sjelfva gnistan. Den lidelse, hvaraf hon förr varit mäktig, hade slumpats bort för vrakpris, hade stelnat i konvenansens fjettrar, hade slagits lam genom umgänget med kamrater, hvilka blifvit så inbitna salongsmenniskor, att artisten för länge sedan dött inom dem.

Skulle den också dö inom henne?

För ett par veckor sedan hade hon fått sig tilldelad rollen af en grekisk hetär, som i förtviflan öf-ver sin älskares trolöshet först dräper denne, sedan sig sjelf. Hon gjorde athenskan till en modern kurtisan; den förra var tragiskt stor, väldig i sina utbrott af lidelse, men hon sjönk genom skådespelerskans tama framställning till en vanlig kokett, och man förlät icke hetären hennes brott, ty. man fick icke ett ögonblick ana vidden och djupet af hennes brinnande kärlek. Och dock — skådespelerskan hade just kämpat för att få fram detta, men vingarna hade smält i nådens solsken: de kunde icke bära henne högt och vidt som förr.

Som förr ...

Hon steg upp och gick fram till skrifbordet, drog ut en liten lönnlåda och tog fram en bundt gulnade bref.

Hon log ett friskt och godt leende, alldeles som när man träffar gamla vänner, hvilka man icke sett på' mycket länge, och så tog hon saxen, den fina damascerade stålsaxen, och klippte af det ljusblå sidenbandet, som sammanhöll packen.

Der funnos bref i alla möjliga sorters färger och på allt upptänkligt slags papper. Små delikata biljetter på rosenfärgadt, vänskapsfulla på blekgrönt ochbjörnbref, riktiga björnbref på vanligt hvitt, randigt postpapper, och hvilka alla började med: »Ni torde vara af godheten att snarast möjligast etc.... -

Ja. i dessa små biljetter och qvitterade räkningar — och de voro icke många — låg historien om hennes första år vid teatern. Hon behöfde endast ögna igenom ett bref och genast dök någon gammal bortglömd historia upp eller aftecknade sig något bekant ansigte mot det förflutna. Och läkningarna sedan ! den der t. ex. skrifven med dålig fruntimmersstil och med addition af summan nere i kanten. Det var räkningen på hennes första verkligt stilfulla sommarhatt ... hvad den klädt henne väl... Gud vet, om den nånsin blef betald !... Det der lilla fina visitkortet — låt se! Ah, hon hade fått det under en mellanakt, då hon klädde sig i sin loge: — Vous êtes dès aujourd'hui ma divinité, et je vous adore. Croyez-moi! — Från franska legationssekreteraren! — »tro mig!» skref han —jo, vackert också! Visserligen skickade han en blombukett hvarannan dag, men det kunde inte hjelpas: hon skrattade åt honom som åt de öfriga.

De öfriga — men nej, här fans ett bref från en, som icke räknats till »de öfriga.»

Hon slet upp det med en ifver, som hade hon icke läst det förr, och en svag, fin rodnad steg upp på kinderna.

Det var icke något kärleksbref, nej, på intet sätt, men man kunde icke läsa det, utan att inse, att den som skrifvit det älskat henne, älskat henne stormande och lidelsefullt, så som en qvinna sällan blir älskad mer än en gång i lifvet. Det handlade omen man och en qvinna, som i sitt hat till verlden och förakt för sjelfva föraktet funnit hvarandra och blif-vit starka. Men så småningom upphörde qvinnan att tro, att de hade rätten på sin sida; hon vacklade, svek och blef feg.

Dit läste hon, men så vek hon långsamt ihop brefvet och mumlade tonlöst:

»Han har rätt; jag har verkligen blifvit det.»

Skymningen hade nu inträdt, vårens lätta skym-ning.

Då fattade henne ett oöfvervinnerligt begär att komma ut och bort. Hon gick fram till fönstret och såg ut öfver staden; hon kunde se ända bort till den stadsdel, der hon föddes, och hvilken tornade sig högt upp i den blåbleka luften. Der hade hon lekt som barn med qvarterets flickor och tjufpojkar, sprungit barfota i en kort, trasig liten kjol och plockat hästhof om våren, der hade hon svultit och frusit, och likväl — det låg så mycket solljus öfver den gamla stadsdelen med sina lutande ruckel och illa stenlagda gator. Der hade hon känt kraft och mod att våga någonting; framtiden hade der varit en enda vacker dröm, och hon prinsessan i sagan.. Nu der-

emot-—. Hon hade lyckats, och likväl stod hon

och såg bort till sitt gamla hem, som till ett för-lofvadt land.

Men skymningen föll på allt mera; det lade sig dimma öfver vattnet, och hennes kära stadsdel tonade bort i mörkret, men det tände sig i stället liksom stjernor der uppe bland de södra bergen: det var gaslyktorna.

»Jag vill gå dit,» sade hon.Och hon gick. Men klädd i den nötta, rund-skurna kappa, som förskref sig från den tid, hon hade 800 kr i lön och fick statera. Men just derför var det gamla plagget en kär ungdomsvän, i hvars veck det kändes så godt att svepa in sig, nu då hennes garderob mera liknade en furstinnas än en aktris.

Och obemärkt styrde hon sina steg mot den del af staden, der hennes barndom och första ungdom förflutit. Och för att göra illusionen så mycket fullständigare, tog hon Betty, sin gamla ungdomsvän — nu välbeställd sömmerska — med sig på fjerde raden, andra bänken, på Stora teatern. Och der sutto de, premieraktrisen och sömmerskan, och lyssnade helt andäktigt till falsk deklamation och stora fraser, medan de knaprade på konfekt för 1,5 o skålp., alldeles som i den gamla goda tiden. *

RÅTTHÅLETS INVÅNARE.

I. Solstrålen

I. Solstrålen.

Hon var död.

Solstrålen i det gamla förfallna huset fans icke mera: den hade smugit bort genom någon spricka i de remnade väggarne samt lemnat efter sig sorg och saknad bland hyresgästerna i den magasinslika bygnad, som qvarterets bättre lottade invånare med en rynkning på näsan kalla Råtthålet. Hvarför? — jo, säga de, det består snart sagd t endast af hål, stora, hemlighetsfulla hål, och vimlar af råttor och möss från källarvåningen ända upp till takåsen.

Och de ha rätt.

Råtthålet ligger i en skräpvrå af hufvudstaden. Det var utdömdt för många år tillbaka, men segrande öfver detta domslut peka ännu i dag dess skorstenar, som mistat sin kalkrappning, mot himlen, och de smutsgrå murarne med sina starka gallerfönster mot* stå nu lika väl som förr stormbyn eller hällregnet.

Det är en märkvärdig bygnad det der gamla Råtthålet.

Ni skulle bara höra tidnings-Kalle, som är född på stället, orda om det; ni skulle se honom lägga pekfingret på näsan och hufvudet något på sned, pliramed ögonen samt höra honom säga med sin hesa röst, stolt och tvärsäkert, alldeles som när han talar om sin mest kuranta tidning:

»Ni ska veta, herre, att Råtthålet har en historia: man skulle kunna skrifva böcker om det.»

Och Kalle har rätt. Men böcker vill jag nu inte skrifva; Råtthålets historia blir nog i sinom tid skrifven af andra. Jag vill endast helt flyktigt skissera pef-soner och förhållanden, som jag mött, och om hvilka jag hört talas, när jag gjort mina ströftåg i den för de flesta stockholmare obekanta verld, som plägar kallas »det Stockholm som går.» — —

Hon var död.

Jag kom en qväfvande het, sommardag in på den illa stenlagda, med ogräs öfvervuxna gården och såg framför mig en likkista, ställd på ett par målade trästolar i skuggan af planket. Bredvid kistan satt en i förtid åldrad qvinna och sof med en stickstrumpa och ett groblad i knät. Nära stolen, på hvilken hon satt, stod dessutom en halfbutelj, och denna skyltade med: tio dubbelt renadt.

Om det nu var värmen eller buteljens innehåll, som bragt gumman till sömns, vågar jag icke afgöra, men att hon sof, det var tvärsäkert.

Jag gick fram till den enkla svartmålade kistan. Locket var af, och jag såg, hvem den inneslöt.

Dét var en ung flicka.

Hon var ännu vacker der hon låg, och de små händerna voto knäpta till bön öfver bröstet. Det blonda håret delade sig öfver pannan, flöt ned öfver tinningarna i tvänne breda vågor, som svallade ända ned till midjan. Ögonen voro infallna, men detfina ansigtet med sina regelbundna drag måste hafva varit synnerligen tilltalande, då det fick lif af ett par ögon, som nu hade slocknat för alltid. Flickan hade väl i lifstiden varit omkring en femton år.

Nu ville flugorna åt henne, och som ingen jagade bort dem — grobladet hvilade ju helt beskedligt stilla i likvakterskans knä — så blefvo de närgångna och satte sig, der de bäst trifdes — på kinderna och läpparne.

Jag drog upp min näsduk och fläktade bort dem.

Men just i detsamma vaknade gumman till lif och gnuggade sig i ögonen. Och när hon fått dem klara, gaf hon mig en hvass blick, — ett riktigt grundskott.

»Hvad skall han göra med flickungen — hva?»

Jag upplyste henne om förhållandet. Hon blef mildare stämd och satte grobladet i rörelse.

»Nå, det var då hederligt gjordt af herrn. — Jag måste ha slumrat in en stund — eller hur? Ja, ja, det är allt åska i luften! — Ar hon inte bra svept? — skulle tro det! — har också gjort det sjelf! —ja det vill säga, hon har inte gjort det, utan jag. . .jag!»

Och hon lade handen på bröstet med en gest, full af komisk värdighet. — Det var inte så helt med den der buteljen, det märkte jag.

»Hvad hette den döda i lifvet?»

»Det samma som hon heter nu herre! . . . Betty Holm!»

»Betty Holm.»

»Ja, det är inte något att fundera på, för resten kallade vi, hyresgästerna här i huset, henne inte för Betty, utan för Solstrålen.»Då hon uttalade detta smeknamn förändrades uttrycket i hennes ansigte. Ögonen fingo en viss glans och öfver läpparne spred sig ett vemodigt leende. Det var, som vek bränvinslukten ifrån henne, och fram trädde i stället all den känsla, af hvilken hennes själ ännu var mäktig.

Hon stödde armbågen mot kistan, sänkte pannan i handen och satt så en lång, lång stund.

Till sist sa hon, i det hon långsamt strök med handen öfver förklädet:

»Jag höll allt af den der lilla ungen mer, än jag trodde. Hon var inackorderad hos mig, sir herrn » — Hon lade stark tonvigt — en riktigt förnäm tonvigt på ordet »inackorderad».

»Vi höllo för resten af henne allihopa. Vi kallade henne Solstrålen, derföre att hon spred ljus och värme i det här gamla huset. Hon förstod så väl att slå bort ens bekymmer, och så läste hon Guds ord för oss om söndagarne. — Hvem skall nu göra det? — Ja, en liten solstråle var hon!»

»Och det förblir hon också,» tilläde jag.

»Jc, det kan herrn sätta sig på! Jag är gammal, jag, och har sett både ett och annat, men en så liten englaren varelse som Betty, — det har jag aldrig sett och aldrig lär jag få se det heller.»

Hon fläktade häftigt med grobladet, och det glittrade någonting i hennes ögonhår.

»Betty hade en stor sorg, så liten hon än var. Hon längtade så okristligt efter att få se sin mor och kyssa henne för en enda gång, men det fick hon aldrig. — Jag kunde ibland komma in i kammaren helt oförmärkt, och då satt Betty der hopkrupen iett hörn och grät och när jag frågade barnet, hvar. före det grät, svarade hon: »jag längtar efter mamma.» Men ser ni hennes mamma kom aldrig. Hennes »mamma» vistades i stora verlden och tänkte inte ett fnask på, att ett litet hjerta längtade efter henne bakom de här gamla svarta murarne. Hennes »mamma» frågade mer efter sin nyaste klädning än efter henne der, — jo, så går det till i verlden, herre!»

Och den gamla knyckte på nacken och gaf mig ett ögonkast, som betydde så mycket som: jo, så går det till i

verlden! ... är det inte för galet?

»Betty kom till mig som helt liten,» fortfor den gamla efter en stunds tystnad, »och hon, som bar henne hit — det var väl en kammarjungfru kan jag förstå — sa’ att hon hette Betty, och att jag skulle få mitt vissa för att jag tog vård om flickan. Det vissa har kommit mycket ordentligt, men modern till barnet har jag aldrig sett skymten af. — Men ivern hon är, och hvar hon bor, — det har allt madam Holm — jag heter så si! — tagit reda på. Och nu har jag skrifvit till mamman att det är ackurat slut med hennes lilla flicka, och att hon ska’ komma hit och kyssa henne för en enda gång, innan presten läser öfver Betty. — Få se, om hon gör sig så gemen och kommer!»

»Hon kommer, — tro mig, hon kommer!»

Från andra sidan af gården nalkades nu en lång, axelbred karl.

Han såg ut att vara smed, ty hans skinnförkläde var nedsvärtadt af sot, skjortärmarne uppkaflade till armbågen. För resten såg han nytvättad och uppsnyggad ut, och i venstra handen bar han en syn-

o

Fragment.nerligen yacker blombukett, som han höll långt ifrån sig af fruktan för att skrynkla ner det genombrutna papperet kring buketten eller komma det so tiga förklädet att vidröra de fina, doftande blommorna.

»God dag madam Holm!» Han nickade åt den gamla och gick fram till kistan, men tyst och lätt, som var han rädd för att väcka den, hvilken hvilade i den.

»Hon är allt sig lik,» sade han och såg på madamen för att få sin åsigt bekräftad.

»Den der buketten har allt kostat honom sina modiga 75 öre, svarade denna och böjde sig fram för att uppfånga doftet af * blommorna.»

»Det är min sak, det,» sade smeden och lade buketten bredvid den döda. »Der skall du ha, liten», till-lade han i en mild, smekande ton, »der ska’ du ha, liten! ... du beliöfver inte skämmas för den, när du vaknar en gång, — nej, det behöfver du sannerligen inte!»

‘ Och så böjde han sig ner öfver liket och kysste de små hvita händerna, medan han hade sina egna på ryggen.

»Och nu adjö med dig, liten! . . . adjö, solstråle! . .. det blir mörkt nu!»

Han strök sig ett tag öfver ögonen med afvigsidan af handen, såg ännu en gång på den döda och så — bort.

»Hvem var han?» frågade jag.

»Det var hofslagar-Göran, det!»

»Han tycktes ha varit mycket fästad vid flickan.»

»Han hade också skäl till det. — Ni skulle sett honom för ett par år se’n, herre! En drinkare och spelare var han,. och polisen i Adolf Fredrik hadeett godt öga till honom. Och nu — nykter som den spik han smider och den ordentligaste arbetaren på verkstaden! Och allt detta har han henne att tacka för; hon förstod att vända ut och in på honom, som på en gammal vante. Kom han hem och hade fått sig ett par glas för mycket t. ex., så bara såg hon på honom, men, ser ni, den blicken gick genom märg och ben på folk: det var som hade man rifvit ett hål i det blå deruppe och sett himlen titta ut. Dessutom fick han inte läsa innantill för Betty om han . . .»

Hon tystnade och såg mot porten.

En vagn hade stannat utanför på gatan.

Det var ingen simpel åkardroska. Det var en täckvagn, en elegant, förgyld och lackerad täckvagn, och namnchiffret lyste i rödt och guld på vagnsdörren.

Denna öppnades och ur steg ett högrest, smärt fruntimmer, klädd i svart med ett tjockt ñor för ansig-tet. 1 de små handskbeklädda händerna höll hon en grön krans, i hvilken här och der en snöhvit Calla var instucken.

Hon tog vägen in åt gården, men för hvarje steg såg hon sig oroligt och tvekande omkring, som fruktade hon, att någon blick ur den förnäma verlden skulle kunna följa henne.

Men ni hade kunnat vara lugn, min nådiga, ty här växte endast nässlor och tistel, och bakom de dystra múrame förirrade sig aldrig någon drifhus-planta.

Då hon fick se den på stolarna stälda likkistan, genomilades hon af en darrning, och jag såg hur kransen skälfde i hennes hand..

I nästa nu frasade hennes sidenklädning förbimig, och jag kände i detsamma en doft af eau de Lubin i luften.

Hon stannade vid kistan.

»Min gud så förvandlad!»

Hur kunde ni veta det min fru? — ni hade ju inte sett ert barn, sedan det låg i vaggan!

Men framför denna enkla, svartmålade likkista tog naturen ut sin rätt, slog den till marken alla sofismer, bröt den ned de skrankor, som under årens lopp rest sig mellan modern och barnet. De bleka läpparne tycktes hviska: »mamma, mamma, hvarför har du icke kommit förr?» och det förfarliga var att på denna enkla fråga kunde modren icke gifva något svar.

»Mitt barn! . . . mitt älskade barn!»

Det ljöd som en menniskas ångestrop, hvilken har gått vilse i den kolsvarta natten och förlorat ur sigte den, som följde henne på vägen.

Och der låg hon nu på knä vid kistan, förintad och ångrande. Den dyrbara spetshölj da sidenkläd-ningen skrynklades mot de dammiga stenarne; det med så mycken konst uppsatta håret föll i ett oredigt virrvarr ned öfver axlarne, och de af parfymer doftande handskarne genomdränktes af tårar.

Ack! hvarför, hvarför hade ni icke kommit förr min fru? *

II. N:o 7.

Hon bodde i en af vindskuporna, hade tre barn och var enka.

Hyresgästerna kallade henne sins emellan för n:o 7 efter hennes man, gardisten, som haft 7 till nummer inom kompanit. Egentligen hette hon Lind, — Karin Lind.

Hon var liten till växten, hade en genomträngande blick, örnnäsa och hvitt, silfverhvitt hår. Hon hade allt sett bra ut i unga dar; nu hade ögonen förlorat en stor del af sin forna glans, hyn hade blifvit brun och fårad, och rygjgen hade kroknat af det ständiga arbetet vid tvättbunken och stryk brädet.

Hon släpade från morgon till qväll; — gick från hemmet tidigt om morgnarne och återvände dit sent om aftnarne.

Ingen rast, ingen ro!

Tre munnar, som skulle ha att äta, tre kroppar, som hon skulle kläda. Och så veden! . . . och så hyran!

Man kunde sannerligen bli från vettet för mindre.

Det var allt sant, hvad hofslagar-Göran sade, »att hon hade ett riktigt litet helvete.»

Men n:o 7 höll i oförtrutet. Och eget nog kunde hon hålla familjen tillsammans, och den lilla vindskammaren, der hon och barnen bodde, var heller icke att förakta. Hvita gardiner för fönstret, trasmattor på golfvet om vintrarne, enkla, inen snygga möbleroch doftande lackvioler i fönstret. Det hela såg hem-trefligt och ordentligt ut.

Men hur liten glädje hade hon icke haft af det hem, som kostat och kostade henne så oerhörda ansträngningar och så gränslösa uppoffringar.

Mannen hade varit en drinkare, och kasernlifvet hade gjort honom till en rå öfversittare. Han fordrade allt — han var ju knekt, för tusan! — men han gaf intet, så vida man icke ville räkna de slag, han tilldelade hustrun, då ruset steg honom åt huf-vudet. Men så dog han — en kamrat rände sin huggare tvärs igenom honom inne på en krog — och hur märkvärdigt det än låter, måste jag nedskrifva det faktum, att enkan sörjde honom länge och uppriktigt. Karin var en menniska, som inte kunde hålla af mer än en, som inte kunde älska mer än en enda gång i lifvet. Och hon hade älskat den der gardi-sten mer än han var värd.

Så gingo några år om, utan att hon drabbades af någon hjeFtfrätande eller allvarsam sorg. Barnen — en flicka och två gossar — växte upp, och modern arbetade som en myra; — det var allt.

Men så inträffade någonting, som gjorde henne på en gång tio år äldre, som plöjde den der djupa rynkan mellan hennes kraftigt tecknade ögonbryn och kom hennes hår att gråna på en enda natt.

Det är en sorglig historia; jag vill derför vara kort.

En augustiqväll med klart månsken öfver tak och gränder öppnades dörren till Dmamma sjus» vindskammare och in trädde den äldsta dottern, Lisen.

Hon hade då varit borta från hemmet under en hel vecka.Modern, som satt och sydde, släppte nålen och skuggade ögonen med handen, skarpt betraktande den unga flickan. Pojkarne voro för tillfället inte hemma: de voro nere hos smedens och lekte.

»Hvarifrån kommer du, olyckliga?»

»Åh, utifrån.»

»Utifrån! . . . från hvem?»

Det var, som ville »mamma sju» qväfvas, och likväl stod fönstret öppet.

Dottern tog ett steg fram i rummet.

Den gamla kände knappast igen henne.

Lisen hade icke den vanliga, nötta bomullskläd-ningen på sig: hon var klädd i halfsiden, och en modern hatt med vajande plymer betäckte det lilla täcka hufvudet. Vid halslinningen blixtrade en dyrbar broche. #

N:o 7 reste sig upp, gick fram till dottern och grep henne hårdt i armen, i det hon såg henne rakt i ansigtet med en blick af gränslös förtviflan.

»Hvarifrån har du fått allt detta?»

»Af honom,» svarade Lisen och sänkte de långa ögonhåren, i det strömmar af blod forsade fram under den mjälla, hvita huden.

»Af honom!»

Den gamla qvinnan sträckte sina armar mot himlen, som ville hon rycka till sig en blixt för att krossa den eländiga, men i nästa ögonblick nedföllo arm ar ne kraftlösa utmed sidorna.

»Han vill göra oss rika, mamma! Du skall inte behöfva arbeta mer, ... vi skola ändå få allt, livad vi behöfva; han är så god!»Det beslutsamma uttrycket återvände till moderns ansigte.

»Välj»), sade hon med fast stämma, »välj mellan honom och mig.»

Och dottern valde.

Då tornuret i Adolf Fredrik slog tio, smög sig en ur familjen utstött liten varelse ned för de mörka trapporna och i hennes öron ljödo oupphörligen som en aflägsen klockringning moderns sista ord: »kom ihåg, du skall ångra dig, Lisen!»

Men de unga tro, att kärleken icke blifvit skapad för att lyssna till förnuftet.

I armodets verld tar man emellertid aldrig sorgen så djupt; man har inte råd att sörja, och dessutom har man blifvit en smula härdad genom att så att säga armbåga sig fram genom lifvet mellan köld och htmger, mellan lidande och död.

När ett dödsfall inträffar bland hyresgästerna i det gamla Råtthålet så brister man inte ut i jämmer och klagolåt; — man säger endast: »så, åter en förlorad arbetsdag.»

I en så beskaffad verld, der döden gör visit utan allt uppseende, och der sorgen kommer så ofta, som vore den barn i huset, i en sådan verld dugde det naturligtvis icke för n:o 7 att gå dagen i ända och sörja. Och det gjorde hon inte heller. Hennes hår blef endast ännu mera grått, pannan fårades djupare, och läpparne tycktes bli allt tunnare och tunnare^ men det var också alltsammans. Sitt arbete skötte hon lika oförtrutet som vanligt, vindsrummet städades och dammades med samma omsorg som förr, oeh icke ett ord om Lisen kom öfver hennes läppar.»Hon kommer tillbaka», var det enda hon sade, då antingen Bomanskan eller madam Holm slog ned öfver henne på gården som en bomb för att få veta, »om hon hade hört någonting från . . . hm!»

»Hon kommer tillbaka».

»Kors! har hon ledsnat . . . redan!»

När Bomanskan sade detta, lät det ungefär som: »hvad ungdomen är litet ihärdig i våra dagar! . . . tacka vet jag i min ungdom!»

N:o 7 fick emellertid rätt: Lisen kom tillbaka.

Det var en gråkall, disig novembermorgon, då en svag, darrande liten hand famlade på dörren till vindskupan.

Det klack till i den gamlas hjerta.

»Nu kommer hon bestämdt!»

Och det var verkligen Lisen.

Hon satt hopkrupen på det öfversta trappsteget med armbågarnc stödda mot knäna och det dödsbleka ansigtet doldt i händerna. Håret var ännu fuktigt af nattdimman, och den tunna, skotska schalen var genomvåt. Och medan hon satt der i den svaga gryningen, vaggade hon långsamt fram och tillbaka och sjöng: Jag älskar kungeus kammarsven, det är då sanut och visst!

Jag älskar kungen9 vackre sven och har mitt hjerta mistl

»O, det är förfärligt! . . . det är förfärligt!» utbrast hon strax dcrefter och tryckte de knutna händerna mot tinningarne, i det en frossbrytning skakade hennes gestalt.

Modern böjde sig, ned öfver henne, tog henneshufvud mildt emellan sina händer och kysste henne på pannan.

Lisen kände icke igen den gamla.

»Jag älskar kungens kammarsven», gnolade hon med ett litet vemodigt leende, och de glänsande ögd-nen stirrade stela och själlösa ut i halfdunklet.

Lisen Lind var galen.

*

*

N:o 7 hade på sista tiden, när jag lärde känna henne, fått en fix idé, hon skulle ovilkorligen vinna pä Hamburger-lotteriet.

Och så köpte hon två half-lotter för sina sparpenningar och lofvade äldsta pojken på förhand ett par nya stöflar till jul.

Dragningen försiggick, men n:o 7 vann naturligtvis inte.

Men som hon fullföljde alla sina föresatser ända till det sista, så förnyade hon äfven lotterna. Det var omöjligt, att hon icke någon gång skulle vinna, och hon vann verkligen till slut.

Det var en smällkall vinterafton fram på nyåret.

»Mamma sju» hade alldeles nyss kommit hem från tvättinrättningen och satt nu och hvilade sig i den gamla skinnklädda länstolen, som stod i ett hörn af rummet. Hon hade sagt, att hon inte mådde riktigt bra, och så var hon trött, ... så gränslöst trött, men det skulle nog gå öfver, bara hon fick hvila. Och i nästa ögonblick hade hon slumrat in med händerna på stolkarmen och hufvudet mot ryggstödet.

Lisen satt i soffan och stickade på en strumpa. Det var nu hela två år sedan den der gråkalla novembermorgonen, och det hade under tiden klarnat ensmula i det stackars lillä hufvudet, men allt efter som hon började att kunna reda sina minnen, blef hon också dystrare, och man såg aldrig ett leende på de vackra, rosenröda läpparne eller en solglimt i de stora, ljusbruna ögonen. Då och då, men allt mera sällan, återföll hon i sitt forna vanvett, och då sjöng hon från morgon till qväll den vemodiga visan om konungens kamm ars ven och skrattade, så att det gaf eko i det gamla, tysta huset.

Nu kom den yngre brodern fram till henne, der hon satt i soffan, och i det han pekade på modern hviskade han:

»Ser du, syster Lisen, hvad mamma sofver godt; hon måste ha varit mycket trött!»

»Ja, jag ser.»

Gossen satte sig vid hennes fotter och såg ut genom fönstret och upp mot himlen, der stjernorna gnistrade klart och kallt.

»Nu föll en stjerna», sade gossen. »Ar det sant, syster Lisen, som folk säger, att i samma ögonblick en stjerna slocknar, så dör en menniska?»

»Du får inte tala så der allvarsamt med mig! . . . begriper du inte det?»

»Ni få inte tala så högt: mamma kunde vakna!» varnade den äldre brodern, den femtonårige Ernst, som satt vid bordet i fönstersmygen och läste. Modern hade nämligen föresatt sig, att det skulle bli en »magister» af hennes »guldgosse», och der satt han nu och pluggade sin Ellendt-Seyfferts latinska grammatika; — han var »latinare» ska ni veta!

Det blef tyst i rummet på den blifvande magisterns tillsägelse, och man hörde endast dennes half-mummel, när han konjugerade sina hårdsmälta verb.Tystnaden afbröts emellertid genom en knackning på dörren.

Den yngre brodern, Paul, — gemenligen kallad Palle — kilade ögonblickligen ut och öppnade, i det han var färdig att brista ut i ett skallande skratt af glädje öfver, att han fick röra på sig.

Det uppstod ett hviskande samtal ute på vinden^ men slutligen kom Palle in, stolt och röd i ansigtet af ifver, ty si, i den lilla, knubbiga näfven höll han ett — telegram, och det var troligen det första, som framburet af en pojke med »åskviggar på mössan», — uttrycket är Palles! — hade gjort sitt inträde i familjen Linds vindskupa.

Palle smög sig på tå fram till brodern med det vigtiga papperet i vädret.

»Det är ett telegram, du, ... du ska’ skrifva på! .. förstår du Ernst ? — du ska skrifva ditt namn — här b

Hvad han var vigtig, den lille, öfver de upplysningar, han fått mottaga ute på vinden!

Men Ernst förstod. Han tog sin penna och skref moderns namn på telegrafverkets qvitto.

Så gick pojken, som burit fram telegrammet, och så blef det äter tyst i mamma sjus vindskupa.

Men Paul, gemenligen kallad Palle, stod qvar vid bordet och sneglade på telegrammet.

Hvad kunde det innehålla?

Till sist blef nyfikenheten honom öfvermäktig, och han knuffade brodern i sidan.

»Hör du, Ernst, om vi skulle bryta’t!»

Den äldre brodern såg upp från boken och började nu också betrakta telegrammet.Ja, det var allt frestande! Der låg det och stirrade så hemlighetsfullt på de båda pojkarne.

»Tror du det är farligt, att bryta’t?»

»Ah!» svarade den lille och drog öfverläppen upp under näsan.

Ernst sköt boken åt sidan, stödde armbågarne mot bordet och funderade.

Slutligen fattade han ett raskt beslut. Han tog telegrammet mellan fingrarne och räckte' det åt den yngre brodern.

»Bryt det du!»

»Tror du det är farligt?» frågade nu den lille?»

»Åh! . . . inte!»

Och den äldre företog samma manöver med öfverläppen; han drog upp den under näsan.

I nästa ögonblick låg telegrammet brutet framför Ernst, och den lille kraflade sig upp på bordet för att om möjligt uppfånga 'en skymt af de hemlighetsfulla blå bokstäfverna.

Den äldre läste.

Och då han hade läst, for han upp som en hvirf-velvind och fram till systern.

»Lisen, du! — Lisen! Mamma har vunnit 40,000 riksmark! . . . det står här!»

Och han fläktade med telegrammet framför näsan på Lisen.

Nu blef det ett ändlöst hviskande. »Magistern» sjelf var den värste att prata, medan han på intet sätt tillät någon af de båda andra att taga telegrammet i närmare skärskådande. Men han läste i stället upp det, så ofta de ville. Och det lydde:Karin Lind.

Stockholm. .... gatan n:o 00.

Vi ha nöjet meddela, att Er lott vid senaste dragningen utfallit med en vinst, utgörande 40,000 riksmark.

S. L. Pincu8.

Och för hvarje gång han läste upp det, tilläde han:

»A’ det inte tusan!»

Och så såg han på systern och spottade tvärs öfver golfvet.

Men det är inte heller allom gifvet att få läsa upp sådana telegrammer, och Ernst Augustinus Lind kände i detta ögonblick, att han var född till verlden under en lyckobringande planet. Och det var medvetandet om detta, som gaf honom den värdiga hållningen, när han gick fram till länstolen, i hvilken modern hvilade, för att meddela henne den storartade nyheten och öppna för henne ett nytt, lysande framtidsperspektiv. '

Han slätade ut telegrammet och lade det i moderns knä, tände sedan de tvänne stearinljusen i de två stakarne af försilfradt glas, tog en i hvardera näfven och stälde sig, lika rak som ett tredje tändt ljus, framför n:o 7.

Mamma . . . vakna!»

Den tilltalade rörde sig icke.

»Mamma! . . . vakna då!»

Han böjde sig fram en smula, så att ljusskenet skulle sticka den sofvande i ögonen, men i nästa sekund släppte han båda ljusstakarne och skrek utom sig af fasa:

»Jesus! Lisen! . . . mamma är död!»Och han hade rätt: n:o 7 hade vunnit mer än 40,000 riksmark; hon hade

vunnit en evig frid. *

III. Olle Vinters julafton.

Gud vet allt, hvad Olle Vinter varit; nu var han emellertid »på dekis».

Han bodde i en af vindskuporna, gick i ljusa sommarbyxor och svart bonjour hela året om och spisade »nere på hörnet» hos »Mat-Stina», der han hade middag och qväll gratis för det han hjelpte värdinnan med räkenskaperna. Hyran betalte han genom att göra tjenst som sekreterare åt hyresgästerna i det gamla Råtthålet, och dessutom läste han privat med Boman-skans gosse.

Olle Vinter var inte så bortkommen ska ni tro. — Han hade tagit cum laude i studentexamen och legat i Upsala och läst på graden. Men så hade det kommit en q vinna emellan, — hon var dotter i huset, der Olle varit informator. Studenten blef kär — ja, än mer, han blef galen i henne, och så — gifte man bort Hickan med en förmögen embetsman. Från denna tid daterade sig den trådslitna bonjouren och de ljusa pantalongerna. Olle var idealist och tog kärleken på fullt allvar. Han började skrifva ver3 och Och han hade rätt: n:o 7 hade vunnit mer än 40,000 riksmark; hon hade vunnit en evig frid. *

III. Olle Vinters julafton.

Gud vet allt, hvad Olle Vinter varit; nu var han emellertid »på dekis».

Han bodde i en af vindskuporna, gick i ljusa sommarbyxor och svart bonjour hela året om och spisade »nere på hörnet» hos »Mat-Stina», der han hade middag och qväll gratis för det han hjelpte värdinnan med räkenskaperna. Hyran betalte han genom att göra tjenst som sekreterare åt hyresgästerna i det gamla Råtthålet, och dessutom läste han privat med Boman-skans gosse.

Olle Vinter var inte så bortkommen ska ni tro. — Han hade tagit cum laude i studentexamen och legat i Upsala och läst på graden. Men så hade det kommit en q vinna emellan, — hon var dotter i huset, der Olle varit informator. Studenten blef kär — ja, än mer, han blef galen i henne, och så — gifte man bort Hickan med en förmögen embetsman. Från denna tid daterade sig den trådslitna bonjouren och de ljusa pantalongerna. Olle var idealist och tog kärleken på fullt allvar. Han började skrifva ver3 ochflyttade till Råtthålet för att känna sig riktigt sönderesliten af verldssrnärta. Hur det var började han trifvas der uppe under takåsen, och så slog han sig ned der för alltid samt började göra sig en födkrok af de kunskaper, han en gång inhemtat i skolan och vid universitetet. Det dumma var, att han inte hade gjort det förr.

»Sanna mina ord», brukade Bomanskan säga, då talet föll på Kalles informator, »sanna mina ord, den karlen hade kunnat vara både kyrkoherde och poliskommissarie, om han bara velat!» — Men Olle Vinter måtte inte ha velat. Han föredrog sitt »kryp in» på vinden och sitt urkokta buljongskött »nere på hörnet» framför någonting annat. Hvad skulle det tjena till att bråka och krumbugta för att komma sig upp i verlden? — han hade nu en gång kommit ner, och det var bäst att ta saken lugnt och finna sig i sitt öde: det kunde ändå inte ändras. Och dock — hur mycket hade icke kunnat vara annorlunda!

Var det kanske på detta Olle Vinter tänkte, der han satt uppe i sin vindskupa och rökte pipa? — hvem vet!

Han hade nyss kommit hem. Han hade varit ute och flanerat på gatorna för att se på folklifvet och de upplysta bodfönsterna. Det var nämligen julafton i qväll, och Olle ville också veta af, att det var jul, och derför hade han gått ut för att se alla glada och — känna sig sjelf så mycket mera ensam och öfvergifven. Det var väl, att han hade konjaken och karduscn med »Gefle Vapen», som Mat-S tina, skickat honom som julgåfva att trösta sig med. Också hade han på hemvägen qvistat in på »syltan» för atttacka för vänligheten att komma ihog honom, men han måste vända om i dörren, ty då han fick se den lilla julgranen med de tända ljusen på disken, så kom det

öfver honom så många barndomsminnen, att han måste ut på gatan igen för att inte visa karlarne der inne, att han hade tårar i ögonen. Men ute på gatan, der snön föll tyst och lätt, nästan smekande öfver hans gamla hatt och nötta bonjour, der hade han drömt sig tillbaka många år i tiden och sett sig som en liten pys vid dukadt bord och med ouppbrutna julklappar framför sig och midt emot sig på andra sidan bordet ett par bjertegoda, strålande ögon

— hans mors — som lyste julfrid öfver honom. — Det var en vacker dröm!

Och nu...

Nu satt han som en enstöring uppe i sin vindskammare med pipan i mun och såg på konjaksbuteljen.

Men till sist steg han upp och började gå fram och tillbaka på golfvet. Man kunde ha tagit honom för ett lokomotiv, ty så suckade han och blåste ut väldiga rökhvirflar genom båda ventilerna: — näsa och mun. Så tvärstannade han och förde handen öfver pannan.

»Om jag hade någon att gå till i qväll», sade han sakta, men det låg en outsäglig längtan i tonfallet. »Det ser så otrefligt ut här i afton — kallt och tomt! — om jag bara hade någon att sluta mig till! Jag skulle så gerna vilja se barn omkring mig och få smeka1 dem.»

Olles vindskammare såg just inte heller inbjudande ut för att vara på julaftonen. Inga gardiner,

Fragment. Q.nästan inga möbler — bara ett skrifbord, en stol och en jernsäng! — det var inte mycket, men Olle hade varit så belåten ända tills nu, men nu ... nu fann han, att det fattades så mycket, och han tyckte, att gaslampan lyste så matt och Hämtande emot julgranens gröna och hvita vaxljus der nere på krogen. Hvart skulle han gå för att få ljust omkring sig och värmas upp af en smula julfröjd?... I en kyrka? — Det varför sent! — Man dyrkade Gud endast på vissa, af lag och förordning faststälda timmar, och dessa hade nu gått till ända. — Nej, det var bäst att gå ned »på hörnet», ta sig en sup, äta risgrynsgröt och se på den tända julgranen. Han skulle då kunna fortsätta att drömma om julen i barndomshemmet, och så skulle han slippa att sitta ensam. Det var allt bäst att gå ned på krogen!

Han tog den gamla, nötta felbhatten, släckte lampan och gick.

Men efter att lyckligt och väl ha trefvat sig ner för vindstrappan, stannade han med handen hvilande på jernledstången till den följande och funderade.

»Om jag skulle gå in till »Malmens» och se, hur de ha det på julafton? — de stå lika ensamma i verl-den som jag.»

»Malmens» var den fattigaste bland alla familjerna i det tätt befolkade Råtthålet. Enkefru Malm eller »lilla enkefrun», som hon kallades af hyresgästerna, hade liksom Olle Vinter sett bättre dagar: hennes man hade varit kassör på ett af de större kontoren nere vid Skeppsbron, men så hade han blif-vit kär i en aktris, ruinerat sig för hennes skull, kommit på balans i kassan för hennes skull och så till sisthängt sig i ett broderadt spjellsnöre för hennes skull. Familjen, som naturligtvis fördömdes och förkastades af alla sina forna bekanta på grund af faderns brott, kom tre veckor efter katastrofen sorgklädd och utarmad till det gamla, gästvänliga Råtthålet. Lilla enke-frun sökte numera hålla familjen uppe genom att brodera en mängd af dessa små lyxartiklar, som tyckas så fina och eleganta, der de ligga i de förnämas förmak eller salonger, men kunde dessa puffar eller glänsande sidendynor tala, skulle de berätta er, att de för det mesta utgått från kalla, mörka kammare, och att sorgsna, förgråtna ögon sett ned på dera, innan hennes nåd den och den mönstrade dem med lorgnetten för ögat.

»Om jag skulle gå in till »Malmens»? frågade Olle Vinter ännu en gång sig sjelf. Och han beslöt att titta in efter som han ändå var ute.

Han gick in i den långa, mörka korridoren till venster, öppnade helt sakta ytterdörren till familjen Malms bostad; den inre stod på glänt, och han hörde barnen tala med hvarandra der inne. Olle Vinter blef riktigt nyfiken och kunde inte af hålla sig från att lyssna.

»Ar det inte julafton i qväll, Fritz?» hörde han en liten späd stämma fråga.

»Visst!... det vet du väl, syster Brita! — såg du inte julgranen, som man bar till fabrikörens midt emot?» svarade en något gröfre stämma.

Det blef tyst en stund.

»Få vi ingen julgran i år, Fritz?»

»Nej då! ... det var medan pappa lefde, och vivoro rika. Ser du när man har blifvit futtig, så tänker inte julbocken på en längre.»

»Hvarför det då?»

»Ah! — du frågar så dumt så!»

Så blef det tyst för en stund igen, men Olle önskade, att han skulle ha blifvit förvandlad till en julbock med långt, snölivitt skägg och förgylda horn. Då skulle han bara ha gått till de fattiga ... till »Malmens» t. ex.

»Ack! om det var någon, som ville ge mig en julklapp!» hördes nu lilla Brita säga der inne.

»Tyst!... mamma är ju sjuk ... hon kunde vakna!»

Olle Vinter rätade på sig der ute i .mörkret, så att han blef ett helt hufvud högre än vanligt. Han hade fått det galna infallet att trotsa fattigdomens »veto»/ och skaffa de små vargungarne der inne både julgran och julklappar. Visserligen var julbocken bångstyrig, då det gälde att gå till fattigmans dörr, men Olle skulle ta bocken i hornen och leda’n. Det skulle han göra!

Men hvarifrån taga pengar till allt det han ämnade köpa? Ja, det var frågan. Han kände efter i fickorna — inte ett öre! — bara ett stycke rulltobak och några byxknappar! — Det var inte mycket! Nej, han hade bara ringen — sin mors vigselring! — Men att pantsätta den för — för att låta lilla Brita bibehålla sin tro på julbocken och inte låta henne märka skilnaden emellan att vara fattig och att vara rik. — För det ändamålet kunde han godt »stampa» på ringen. Tids nog skulle liten Brita få sina illusio-ner krossade, men nu ville han rädda dem, och så

— kunde han ju lösa igen ringen fram på nyåret.

»Mamma ska inte bli ond på mig för att jag sätter den på »stampen», sade han med ett godt leende. Och så smög han sig ut ur tamburen, drog hatten djupare ned i pannan och gick se’n till närmaste pantbank för att skaffa sig julpengar. — Hej, man skulle få se att Olle Vinter förstod sig på att köpa julklappar!»

* #

*

♦Det dröjde en hel timme, innan julbocken i Olle Vinters person visade sig i dörröppningen till familjen Malms bostad. Men han kom till sist med en julgran på axeln och fickorna proppfulla af paketer.

Julgranen stäldes midt på golfvet, Olle satte sjelf nya stearinljus i messingsstakarne, skaffade ved och tände en duktig brasa i kakelugnen. Julklapparne ville han vänta med: det skulle bli en ny öfver-raskning.

Barnen voro utom sig af förtjusning, och »lilla enkefrun» kryade upp sig, gjorde toalett och började spela värdinna.

Det stora, dystra rummet strålade snart af ljus, och björkveden, som knastrade och sprakade, liksom ville den formera bekantskap med julgranen för att få veta någonting nytt från skogen, spred en behaglig värme omkring sig.

Men nu, när Olle fått det, som han hade velat, syntes han likväl inte riktigt nöjd. Han log visserligen, när Brita sträckte sina små armar emot honomoch bad att få »putta farbror», men det var ett leende fullt af bitterhet och vemod. Han försökte visserligen att gnola en polska, på det att barnen skulle få ta sig en sväng, men han kom ur takten och upphörde till sist alldeles. Lilla enkefrun märkte hur frånvarande han var och frågade, hur det var fatt.

Han såg på henne länge, mycket länge, och frågade till sist sakta, nästan tvekande:

»Säg mig en sak, fru Malm!... tror ni, att en qvinna någonsin glömmer en man, om hon älskat honom verkligt, innerligt?»

Den trettioåriga qvinnan såg honom rakt i ansig-tet och svarade: »Nej!... aldrig!» #

På tonfallet kunde man höra, att hon talat sant, att hon var säker på sin sak, men så älskade hon ju ännu den man, som i lifstiden svikit henne, slitit hennes tro på honom i stycken och bragt henne till tiggarstafven. Han var borta nu, men hon skulle aldrig komma att älska någon annan — nej, aldrig!

Olle böjde sitt hufvud djupare, när han fick hennes svar: det var hans sista illusion, som ramlade — ett ljuft minne, som förvandlades till ett bittert.

»Si så, herr Vinter, se inte så sorgsen ut på julafton! — Ni har gjort andra glada, hvarför inte då sjelf vara glad? .. . hvarför?»

Han svarade icke, men nog visste han orsaken till sitt svårmod — nog visste han, hvarför det kändes, som hade det brustit någonting inom honom, någonting, som aldrig mera kunde bli helt.

Der inne hos Lejas, der han köpt tennsoldaterna åt Fritz och dockan åt Brita, der i folkträngseln hade han sett någon ... någon, som han älskat. Han hadestått nära henne, och så hade hon gått förbi honom arm i arm med sin man. Hennes fina vinterkappa, kantad med mård, hade snuddat vid hans blankslitna bonjour. Hon hade sett honom i ansigtet med en likgiltig blick, och så hade hon skrattat åt någon qvickhet, som hennes man yttrat. Hon hade skrattat

— hon, som förstört hela hans lif, och som en gång likväl svärmat med honom och jollrat om ett helt lif tillsammans i någon undangömd vrå. Nu frågade hon mer efter, om spetshalsduken, som fladdrat kring hennes hals, var väl eller illa knuten, än efter honom. Och han, som hade hoppats, som hade trott... ah, bah!

Han kastade upp hufvudet med ett uttryck af trots kring de bleka, hårdt sammanslutna läpparne och gick fram till thébordet, som emellertid den lilla enkefrun anordnat så godt sig göra lät med de få medel, som stodo henne till buds.

Det såg i alla fall trefligt ut, och när den rykande thépannan presenterade sig mellan de gammalmodiga, ostindiska kopparne — ja, då såg det lilla bordet med sin bländhvita duk riktigt inbjudande ut, och Olle slog sig ner på värdinnans tillsägelse att inte låta théet kallna.

»Får jag lof att servera?»

Hon höll upp thépannan öfver hans kopp och såg på honom med ett litet vänligt leende. Men Olle hörde inte; hon måste upprepa sin fråga. Han återvände till verkligheten, rodnade öfver sin oartighet och tackade. Hon hälde i thé och bad honom förse sig med socker och grädde — och skorpor sedan!x>Det är Karstens skorpor! — smaka på dem!» Han lade i socker visst fyra gånger, men glömde grädden. Koppen rörde han inte vid. Han kunde icke glömma den fina regelbundna profilen och de mörka, strålande ögonen i ljusskenet från gaskuporna inne hos Lejas. Slutligen kände han, att de gamla galna drömmarne återtogo sitt välde öfver honom, att han måste upp till sig för att få hänge sig helt åt dem der uppe i ensligheten. — Men först måste han fram med de stackars julklapparne. Han hade varit nära att glömma dem, och likväl hade de ju kostat honom hans mors vigselring, som nöden aldrig hade lyckats draga från hans lillfinger.

Han drog upp paketerna ur fickan och lade dem framför värdinnan.

»Ge det här åt barnen», sade han med det mildaste tonfall hans basstämma ägde, »ge det här åt barnen! — Det är tennsoldater åt Fritz och en liten docka åt Brita, och så är det några roliga gubbar dessutom. — Tack för all er vänlighet mot Olle Vinter! ... tack och god natt!»

Han reste sig, tog sin hatt och gick mot dörren. På tröskeln vände han sig om, viftade ett slag med den gamla felbhatten och sade:

»Gud välsigne er!»

Och så var han borta. Men lilla enkefrun skakade på hufvudet och mumlade:

»Stackars, stackars Olle Vinter!»

Och hon hade allt rätt.Då han kom upp till sig, tände han gaslampan och sin pipa och slog sig ned vid bordet. Han såg på konjaksbuteljen, tänkte ta sig ett glas, men tyckte, att det var fegt, men så — tog han ett. Det satte lif i ådrorna och gjorde minnena bjertare. Han tog ett till och började fantisera.

Han såg sig som nybakad student med solsken i blicken, den hvita mössan på hufvudet och betyget på fickan. Hej, det var en glad dag, examensdagen! »Skål för studenten!»

Han tömde ett glas.

Men så blef det mörkt inom honom igen, och han kunde icke slå bort tankarne på henne, som älskat honom, och som förrådt honom. Han hade varit fattig, mycket fattig, men han hade ägt en liten verld af minnen och drömmar. De hade stått vakt omkring honom, när frestelserna kommit, de hade lyst upp hans vindskupa, när oljan hade tagit slut i hans lampa, och de hade vaggat honom till sömns mången gång, när han frös och svalt. Han hade ju trott på henne, på ett samband dem emellan, som ingen märkte, men som var så starkt, så olösligt. — Han hade kunnat sitta, der han nu satt, och i tankarne se henne framför kaminen i hennes koketta budoar, och då hade han sagt till sig sjelf: »nu tänker hon på mig... på vår ungdomskärlek!» Jo, hon tänkte visst på den! — hon hade kastat sitt eget hjerta bit för bit öfver bord, och hans hade hon dansat fram öfver lika lätt och tanklöst, som hon dansade fram öfver de bonade tiljorna i en balsalong. — Ah, de qvinnorna!... Hamlet hade rätt och skulle i all evighet ha rätt!Han slog i ett glas och höll upp det i ljusskenet.

»Det är vackert», sade han, »men det är förgift:

— det är en q vinna»!

Och han drack det i botten.

På bordet låg en blyertspenna och ett ark papper. Han började leka med pennan, i det han lutade sig tillbaka i stolen, och gaslampans sken föll då öfver ett blossande ansigte med fina drag, mörka, glänsande ögon och en tankediger panna, öfver hvilken det svarta håret föll ned i en oredig massa. Plötsligt böjde han sig fram öfver bordet och började skrifva. Han måste ge luft åt hvad han kände, — och han skref:

Räck mig bägarn! Jag vill glömma, glömma, att jag henne såg, i hvars svärmiskt dunkla ögon både jord och himmel låg.

Ack! i morgonrodnans strålar &åg jag henne ren och skär, och jag tänkte: jag har funnit, hvad jag sökt hos flickan der.

Yerlden ljusnade, och lyran darrade af klara ljud, när jag ödmjukt böjde pannan för mitt ideal och Gud.

Räck mig bägarn! Hvad jag drömde var en hägring, som försvann, var ett irrbloss, som i natten öfver lifvets gungfly brann.

Bristen strängar på min lyra, ty mitt hjerta brustit har!

Räck mig bägarn! vinets glädje är den enda jag har qvar.Men i drufvans purpurfloder gjuten dödens skarpa gift! —

Sedan må graniten hölja i en evig natt min grift!

Mellan hvarje strof hade han svängt i sig en konjak. Då poemet var slut, och han hade sjungit ut, hvad som sjöd och brottades inom honom, föll hans hufvud blytungt ned mot de öfver bordet utbredda armarne och strax derefter kunde man på hans jemna, regelbundna andhemtning höra att han sof.

Olle var dödfull, men nere hos »Malmens» låg lilla Brita på knä vid moderns bädd och inneslöt »farbror Vinter» i

sin aftonbön. *

KÅSERIER.
Under segel

Under segel.

Det fins sannerligen icke någofc angenämare sätt att tillbringa sommaren än om bord på en speljakt

— en snabbseglande speljakt förstås med rymlig kajuta, suntält och godt bord!

Och hvarför? — Jo, derför, att man i främsta rummet är /ro, helt och hållet råder sig sjelf och kan ställa kosan, hvart man behagar. Redan detta uppväger ju en hel säsong vid någon af våra mest guterade badorter. Men ännu en annan sak! — derför att man trampar däcksplankorna om bord på en speljakt, behöfver man ju icke afsäga sig nöjet att, om man så vill, lefva societetslif. Nej, visst icke! Ni sätter endast kurs på närmaste badort — alltid fins det någon sådan i farvattnet — går i land iförd redingote och derbyhandskar, och jag kan hålla två mot ett, att ni på qvällen får ta er en sväng ad libitum, med någon liten förtjusande bekantskap från vintersäsongens baler i hufvudstaden.

Stockholmskor träffar man ju under sommarmånaderna öfver allt! De äro strödda som agnar för vinden, icke allenast spridda öfver hela kungariket, utan öfver hela Skandinavien och icke öfver Skandinavien endast, utan öfver hela kontinenten.Ni träffar dem lika väl i Modum i Norge som i Stockholms täcka förstad Södertelje, lika väl i Wies-baden som i Ronneby, lika väl i Marienlyst som i Cannes vid Medelhafvet. Ja, våra stockholmskor tyckas sannerligen vara ett riktigt flyttfågelsslägte, och näst engelskorna och amerikanskorna äro de väl de fruntimmer, som oftast befinna sig på resande fot. Må gå! — det skadar ju icke, så länge de äro af den godheten att återvända!

Som sagdt, om ni än idkar segelsport under sommaren, hindrar den er på intet sätt ifrån att då och då taga del i societetslifvet och det på det allra pikantaste sätt. Ty medges måste, att ombyte, att kontraster äro pikanta, och det är verkligen en pikant motsats att i ena stund sitta med rodret stadigt under armen och då och då få sig en radikal saltvattenöfversköljning, och i nästa nu — d. v. s. ett par timmar derefter — få lägga armen kring ett mjukt och smidigt lif och sväfva bort efter en melodi ur »Boccaccio» eller »Lustiga krigetD.

Och så länge societetslifvet roar er, står det er också öppet! Er speljakt ligger säkert förtöjd der eller der, och ni är under tiden alldeles oförhindrad att deltaga i kafferepen i brunsparken, lyssna till den vid en svensk badort oundvikliga messingssextettens valser, fransäser och potpurrier, hur länge er lyster, och står ni riktigt väl hos damerna, söker man kanhända fresta er med att stanna qvar genom att invälja er som extra ordinarie ledamot i direktionen för »Nytta(?) och Nöje». Gud bevars! — allt det der kan nog ha nyhetens behag för en åtta dar eller så omkring, och man kan hinna med det, fastman är sportkarl, men har ni blifvit van vid litet friskare luft, då

Från bonad danssalong ni till en annan går, der stormens djupa bas orkestern har om händer, der böljan då och då en slängkyss till er sänder, när full af lefnadslust hon öfver bogen slår.

Det käns så godt ibland att kunna kasta loss ifrån en ytlig verld, från lögner och intriger och styra ut till hafs, tills endast himlen stiger ur djupets blåa schakt och sluter sig kring oss.

Det käns så godt ibland att djerf och oförsagd få trotsa störtsjöns svall och vindens kast och byar och stryka hejdlöst fram, i kapp med stormens skyar, och föra ut på lek en vågsam sjömansbragd.

Och detta frihetslif gör en till man igen, om man förvekligats af baler och supéer, ger nerv åt musklerna och vidd åt ens idéer och gömmer sig som sol bland gamla minnen se*n.

Och säkert är, att man icke alls saknar det konventionella lifvet vid en badort, när man väl vändt det ryggen. Man har i vanliga fall haft alldeles nog af det tomma, intetsägande salongslifvet under vintern för att också idka det under ljumma och ljusa sommarqvällar. Ja, jag är nästan alldeles säker på, att hvarför segelsporten omfattas med så mycken ifver af herrar stockholmare, kommer sig till stor del deraf, att den biLdar en så skarp motsats mot det lif, de föra under vintern.

Till stöd för detta påstående vill jag anföra en iakttagelse jag gjort —- den nämligen, att det oftast är verldsmän, män vana vid att hela fyra månader igenom lefva salongslif, som äro de ifrigaste

Fragment. 5utöfvarne af segelsporten; t. ex. hr R. en oklanderlig man af verld, men en smula blaserad och lefnadstrött, tyckes först riktigt komma i sitt esse, när gångbron tages in mellan Djurgården och Ka-stellholmen, och man börjar klargöra jakterna för de stundande sommarseglatserna. Då träffar man honom hälst tidigt om morgnarne eller fram på eftermiddagen nere vid den lilla träbron mellan Skepps-och Kastellholmen i full färd med att instruera sina jaktkarlar. Så försvinner han alldeles en dag fram i juni, men dyker som hastigast upp vid någon badort, brun i synen som en medlem af något sigenare-kapell och klädd i sjömanskavaj och segelduksskor. Men trots den bruna hyn och sjömanskavajen är det alltid verldsmannen, man har för sig. Hans sätt är älskvärd t som vanligt eller om möjligt ännu älskvärdare, ty hans skämt eger en för honom ovanlig friskhet, och hans rörelser äro lifligare än annars. Han har fått någonting af tjufpojke, som klär honom ypperligt. Och just detta hans olika sätt att vara — jag har redan anmärkt, att han under vintrarne förefaller litet trött och blasé — gör honom intressant i damernas ögon: — »det är sådana kontraster!» — —

Nå väl, jag träffade R. i Visby.

»Ni borde ha blifvit sjöman, min herre!»

Han skakade på hufvudet och svarade:

»Bah, menniskan är ett så besynnerligt djur: hade jag blifvit sjöman, hade jag (sannolikt kommit att sätta mera värde på landbacken. Som det nu är, är sjön mitt medel mot ledsnaden: jag dränker den i kölvattnet.»Se der! hade jag icke rätt?... en salongsmen-niska behöfver också luft ibland.

R. bjöd emellertid på en cigarr, och vi fortsatte att prata, medan vi ströfvade omkring i botaniska trädgården.

Då vi skildes åt, yttrade han:

»Tro mig!... menniskan har ännu — Gudi vare tack! —något inom sig, som understundom ofrivilligt gör sig gällande och som yrkar på natur. Denna röst är liksom ett slags samvete; den ställer er till ansvar för, att ni utan återvändo lefver ett förkonst-ladt lif, som förderfvar ert nervsystem och förstör er mage. Ni känner till slutet: — gikt och magkatarr! Nå väl, det är den der stämman, som förmått och förmår mig att hvarje sommar gå under segel, andas hafsluft och lefva ett icke konventioneh lif, ty, min bäste herre, fastän jag lefver i salongerna, afskyr jag dem !»

»Skulle man verkligen tro, att.. .»

»Mais oui, ... c'est vrai !» svarade han med äkta parisiskt nasalljud. »Ni förstår ... det ges en mängd orsaker, hvarför man måste synas i den eller den salongen, men jag är nästan alltid vid dåligt lynne, när jag skall dra på mig en frack. Ni står närmare första gången man gick på bal, än jag. Men ni gick troligen dit på samma sätt, i valstakt, och gjorde i tankarna vers till er första flamma, som ni svurit att interviewa mellan andra valsen och första fransäsen. Nå, säg mig nu uppriktigt! — går ni nu också på bal i valstakt?»

»Nej min sann!»»Voilà! — men dot är salongernas fel och inte ert. Jag påminner mig en vers af Alfred de Musset

— en karl, som nog för resten kände till societets-lifvet! — hvilken vers i öfversättning skulle komma att lyda ungefär så här — Musset har skrifvit till en ung flicka: —

x>Ty tro mig, liten, när du tillhör verlden, den der i baldrägt — klädning eller frack — när i salongerna du möter flärden så väl hos bättre folk som bättre pack, du märker genast att du är besviken, som fördes dit från drömmens

ljusa riken.

Hvad du har längtat efter går i kras, när blott du vidrör det med fingerspetsen, ty illusionen är så skör som glas, och tomhet råder inom sällskapskretsen.»

Ni måste medge, att monsieur Musset har rätt? och det är också derför jag blir vid bättre lynne, när jag trampar de bonade plankorna om bord på min jakt, än när jag släpar mig fram i en promenadpo-lonäs i herr den eller dens salonger. — Och nu — au revoir!»

»Au revoir!»

Vi lyfte pligtskyldigast på hattarna och gåfvo hvarandra ett fast handslag.

Dcrpå skildes vi åt — han för att begifva sig vidare till vestkusten; jag för att anträda återfärden till Stockholm. — —

E. hade fullkomligt rätt! . . . han var till och med en fin menniskokännare, ty det der han yttrade om någonting inom oss, som yrkar på ett återvändande till naturen — det hade han uppfattat fullkomligt riktigt!Det fins!

Har det nämligen icke händt er någon gång — en vinterafton, när ni suttit instängd på ett tråkigt kafé mellan tömda glas, eller när ni stått ensam och öfvergifven inne i en fönstersmyg i en salong och haft tråkigt — har det icke händt er att det kommit smygande öfver er en längtan efter att få för ett ögonblick fördjupa er i en enslig skog i späd vårgrönska, att få vandra inunder skuggande löfhvalf eller få sträcka ut er i frodigt gräs med en kornblå sommarhimmel öfver er, eller har ni icke drömt om spegelblanka vida vatten, om aflägsna sjöar som i sitt djup upptaga strändernas yppiga grönska, eller om grottor, der endast den jämnt fallande vattendroppen afbryter tystnaden och försänker er genom det regelbundet återkommande melodiska plasket i ett tillstånd — ett onämnbart ljuft tillstånd — midt emellan sömn och vaka?

Det har händt er! Nå väl, det bevisar, att herr R. hade rätt, att det fins någonting inom oss, som drömmer om sol och vår, medan vi sitta midt ibland qväfvande tobaks- och punschångor, det bevisar, att det fins någonting, som söker göra uppror mot det lif vi föra och sätta till herskare öfver oss i stället för vanan — naturen.

Den der stämman, ett eko från den store Pans dagar, då menniskor ännu »diade naturens safter», har redan förrättat underliga ting. Den har släppt in sol och luft i våra boningsrum, den har gifvit skolungdomen gymnastiksalen, den har bildat Dgymnastik- och fäktklubben», den har infört mera verklighet i konsten och literaturen, och den kämpar inärvarande stynd för ett naturligare förhållande mellan man och qvinna. Allt detta har den uträttat, men mot det spöke, som under namn af konvenans och etikett skrämmer folk till att begå galenskaper, har den ännu icke djerfts utslunga ett: »vik hädan!» Men det skall komma — måtte det endast ske med sådan kraft och verkan, att det helt och hållet rensar luften i våra moderna salonger, dräper andefat-tigheten, lyxen, modegalenskapen och i stället hem-tar en smula esprit från det gamla hôtel de Rambouillet! ...

Men sedan jag väckt denna orkan till lif mot det bestående societetslifvet, måste jag också söka besvärja den, om jag han, ty åtminstone växte den från storm till orkan, innan jag visste ordet af. Dock, då man, som jag, är »under segel», får man vara beredd på allt och derför, som Hamlet säger, »till hvila, störda ande! ... mina herrar» — ja, mera säger nu egentligen icke den stackars danske prinsen, men en kåsör får framför allt vara artig mot damerna, och derför tillägger jag till detta »mina herrar!» ett »mina damer!» — fastän i omvänd ordning, förstås!

Således — mina damer och herrar! Då ni började läsa min uppsats," bespetsade ni er säkerligen på en och annan pikant episod, ja, kanske rent af på ett »skeppsbrott i skärgården,» men ni blefvo helt och hållet besvikna i era förväntningar. Detta få ni dock icke skylla på mig, utan på ödet, som icke låtit någonting inträffa under min fjorton dagars segeltur. »Det händer ingenting roligt nu mera hvarken i skärgården eller Östersjön, sedan ångbå-tarne började!» suckade en liten fröken för några dagar sedan, och jag tror jag instämmer.

Dock! — för att icke göra er lottlösa, vill jag titta ut ett slag genom babords kajutfönster och rapportera, hvad som stryker förbi:

Här och der en stuga, björkar, hvilka buga, vassbekrönta stränder, och som en flock änder simma der, min sann, flickor små och fina, hvita ryggar skina uti solens skimmer — säg, går det ej an?

»Vackert så!» ni svarar och ej kikarn sparar, men för länge sedan äro vi då redan långt för hin i våld.

Gran och furu stupa tycks uti det djupa, och ni frågar lotsen:

»säg, är skogen såld?D

»Necken vete!» svaras; kaffepannan klaras, och när in man seglar, der som viken speglar aftonhimlens brand, klifver man i jullen, kaffe dricks på kullen, och havannan sprider snart sin rök längs strand. *

En sportdag.

»Omöjligt — det fins ingen vagn!»

Kusin Edvard kastade sina handskar i hatten, som han stält ifrån sig på bordet, och slog sig ner i soffan med en betydlig uttröttad min.

Men också hade han sprungit från den ene hyrkusken till den andre för att om möjligt erhålla vagn, men öfverallt hade det svarats ett »nej!» — ett nej i alla tonarter från den omedgörligaste bas till den mest artiga diskant.

Nog af — trots alla försök hade det icke blifvit någon vagn af.

Konsulinnan tyckte det var tråkigt att icke få komma ut på »gärdet», och hon yttrade i en något skarp ton till sin man, som satt i ena soffhörnet och ögnade i en skämttidning, att »du borde ha bestält vagn för åtta dagar se’n, när du visste, hur det brukar vara...»

Härpå svarade konsuln just egentligen ingenting, men han drog upp ögonbrynen och sköt ned mun-vinklarne och gaf sin hustru cn blick, som betydde så mycket som: »ja, visst hade jag bort det.»Unga fröken, som satt vid fönstret och såg i reflexionsspegeln, vände sig om inåt rummet och frågade:

»Skulle man i värsta fall inte kunna gå?»

»Gå!» utbrast konsulinnan, och på den förfärade minen kunde man se, att hon i tankarne mätte den långa, dammiga vägen från Karl XIII:s torg ut till Ladugårdsgärdet.

»Gå!» upprepade hon, »nej, se det blir då ingenting af — åtminstone inte för mig, men kanske du vill, Filip ...»

Filip, hennes man, påstod bestämdt, att han icke kände den ringaste kallelse, men deremot försäkrade den unge kandidaten, att han alls icke hade någonting mot det.

»Och du, Betty ...?»

»Jag vill rysligt gerna, mamma lilla.»

»Nå, då kunna ju Edvard och du följas åt — för resten när man har unga ben, så...»

»Ja, när man har unga ben, så...», menade äfven konsuln och tittade öfver tidningen på kandidatens finrandiga byxor.

»Och du, kusin Edvard, du är ju riktigt lifvad? ... för, ser du, annars så går jag till Mary, och då följas vi åt.»

Kandidaten satte sig alldeles bestämdt mot detta

— lika bestämdt som Första kammaren, när det gälde religionsfrihetsfrågorna! — och för att bevisa, att hans beslut var alldele# oryggligt, började han dra på sig ena handsken.

Betty, den unga adertonåriga skönheten, frisk som en rosenknopp och glad som en lärka, skyndade in till sig för att »sätta på sig.»Konsulinnan gick fram till fönstret och satte sig vid reflexionsspegeln; konsuln försjönk i djupsinnigt begrundande öfver en karrikatyr; kandidaten drömde

— allt medan två små hvita händer knöto hattbanden under en den mest förtjusande lilla haka med grop i...

Och så var hon då ändtligen färdig!

Hon stod der midt i rummet — leende, med öf-verkroppen en smula framåtböjd och parasollet i skyl-dragevärsställning.

»Ar jag bra så här? .. . blir jag approberad?»

Om hon blef approberad!. .. kunde det bli tu tal om den saken!

Kusin Edvard approberade henne ögonblickligen.

Så tog man afsked, och så bar det i väg till fots.

Efter en stund, då konsulinnan icke längre såg dem i reflexionsspegeln, vände hon sig plötsligt om mot sin man och yttrade något sväfvande:

»Det var kanske inte rätt att släppa af dem tillsammans ___hvem vet? . . . tänk om .. .»

✓ Konsuln smälde ut tidningen med högra handen och svarade i en tvärsäker ton:

»Var lugn du, gumma, kusiner bli inte så lätt kära i hvarandra. Och för resten ligger inte Edvard åt giftashållet: han är för allvarsam, har för mycket af gammal ungkarl i sig redan för att tänka på flicksnärtor. Dessutom är pojken för fattig.»

Han lade ifrån sig tidningen, steg upp ur det beqväma soffhörnet, gick fram till sin fru, och läggande armen kring hennes lif, kysste han henne midt på pannan.

»Har du nässelkål till middan i dag, gumma?»Hon hade nässelkål, och konsuln svor heligt på, att hon var »en den allra förträffligaste och älskvärdaste hustru i hela vida verlden.»

Ja, så är det! Vill ni narra er man, min fru, att vid uppnådda fyrtiofem års ålder säga er artigheter, så laga honom en god middag — en middag bestående af hans favoriträtter och en butelj af något extra gammalt, af det der vinet, som han sjelf aldrig näns taga ur källaren, men som han blir förtjust öfver att finna på bordet—nota bene när ni ä’ ensamma! — och jag sätter mitt hufvud i pant på, att ni skall locka ur honom en artighet. En god middag utöfvar samma verkan .som doktor Mirakels glasögon: föremålet förskönas. Yttrade han som fästman: »Du har en himmel i dina ögon, Josefina!»

— så kan ni vara fullt förvissad om, att en middag tjugu år derefter skall komma honom att utbrista med öfvertygelsens hela hänförelse: »Du lagar köttbullar som en ängel, gumma lilla!»

Ja, så är det! Kärleken skiftar form och väljer sig andra uttryck. Man skulle kunna skrifva en hel filosofisk afhandling om den saken, och det händer väl också, att den blir skrifven — så framt den icke redan är det! — men hvad som är säkert är, att aldrig kommer jag att skrifva den. Nej, hvarför skulle man göra en liten tastmö på två och tjugu förstämd genom att förkunna henne, att en vacker dag vingarne ramla af fästmannen och han förvandlas till — ja, hvad till! — det vågar jag verkligen icke anförtro sättaren på tryckeriet, ty denne vore i stånd att sprida det vidare, och följden blefve den, att jag kom att stöta mig med alla förlofvadeunga män i hela konungariket Sverige. Nej, låtom oss vara försigtiga ...

Att filosofie kandidaten var en allvarsam karl, som icke befattade sig med »flicksnärtor», det hade då konsuln ganska rätt i. Men det ges i alla fall tillfällen, då hjertat icke kan underlåta att göra en smula väsen af sig och då man i framtidens perspektiv skymtar någonting annat än ett kallt och otrefligt ungkarlsrum, der ingenting finnes, som värmer hjertat, der ingen är till reds att med en smekning och en kyss jaga molnen från pannan. Det ges sådana tillfällen, och jag vet icke rätt, hur det kommer sig, men de inträffa vanligen, som Heine säger:

I undersköna, ljufva maj, då alla knoppar brista . . .

Det ligger längtan, kärlek och berusning i luften, och är man än en Cato, som vår filosofie kandidat, kan man icke neka till, att det fins mer magnetism än vanligt i den svaga tryckningen af en mjuk liten hand.

Kusin Edvard kunde icke heller göra sig reda för, hvad som egentligen gick åt honom. Han tyckte, när de gingo fram sida vid sida öfver den späda, ljusgröna gräsmattan, att de sväfvade fram genom luften, och fann hennes barnsliga, yra pladder vara en lärkas qvitter; understundom citerade han tyst för sig sjelf vers ur Byrons »Don Juan», vers, i hvilka århundradets störste skald besjunger, hur don Juan och Haydee vandrade fram öfver den gulhvita, mus-selprydda hafsstranden, glidande på algerna, som vågorna slammat upp. Och denna kärlekens vårfest,som Don Juan och Haydee firade, hvarför skulle icke också han och hon ... ?

»Men så se då kusin, se då!»

Hon grep med sin lilla handskbeklädda hand tag i hans rockärm, under det hon med spetsen af sitt parasoll pekade på den tafla, de hade framför sig.

Och den dagen — söndagen den 21 maj 1882 — erbjöd Ladugårdsgärdet ett skådespel, som det dittills aldrig haft att framvisa. Det var en tafla i storstad sstil. Folk i tusental, vagnar i oräknelig massa, en kapplöpningsbana af väldiga dimensioner, kring-gördlad af flaggor och soldater af olika vapen, ryttare — civila och uniformerade — och öfver det hela en högblå himmel, strålande solsken.

»Men så låt oss gå, kusin!»

Och man gick. Man begaf sig in mellan den sträcka af enskilda ekipager,hyrkuskkalescher och åkardroskor, som i flerdubbla led höllo på sluttningen nedanför borgen.

Och så började täflingen, en vacker täflan mellan lifskraftiga, uthålliga män, en täflan, som bevisade, att våra soldaters öfvande i manliga idrotter ej är »blot til lyst», utan också i sig innesluter en sporre till vidare utbildning af kroppskrafterna. Heder åt de män, som i vårt land gifvit uppslaget till militärsporten den 21 maj 1882!

De båda kusinerna hade råkat bli inklämda mellan ett riktigt virrvarr af hästhufvuden och vagnshjul, men det oaktadt ville man icke byta plats, ty den man innehade erbjöd en god öfverblick öfver kapplöpningsbanan och hopen af åskådare. Och dess-utom hvilken fonddekoration — Stockholm med sina tornspiror, inbädaadt i grönska och belyst af en strålande vårsol!

Och framför detta rörliga lif och denna hänförande fonddekoration började herr kandidaten känna sig riktigt poetisk stämd. Han blef improvisatör, och han hemtade inspiration nr ett par stora blå ögon, som allt emellanåt sågo upp i hans med en till hälften drömmande, till hälften förundrad blick.

Hon hade nämligen aldrig trott, att hennes kusin kunde vara så intressant. Han hade ständigt förefallit så allvarsam, så tillbakadragen. Både löjtnanten och häradshöfdingen hade haft så mycket att säga henner men Edvard — aldrig! Och nu! — det var då riktigt besynnerligt! ... tänk, om han fått solsting! Och vid denna oemotståndligt komiska tanke kunde hon icke afhålla sig ifrån att brista ut i ett hjertligt, klingande skratt.

I samma ögonblick hördes ett oroväckande fnysande och stampande bakom dem, och med ett litet skrik af förskräckelse trädde hon sin arm under hans.

»Jag blef så rysligt rädd, Edvard!»

Han såg på henne med en egendomligt varm blick.

»Du är ett barn, Betty!»

Det kom så mildt och smekande, så beskyddande öfver hans läppar. Hon visste icke hvarför, men hon lät sin arm förbli i hans.

Och der förblef den också qvar... hela tiden sporten varade och under vägen hem — ja, också under vägen hem.! Och der ute, midt på den vidaslätten, då ingen fans i närheten, böjde han sig ned emot henne och hviskade de der tre små orden, som, fastän gamla som verlden, förbli evigt unga.

Och att han fick »ja!» till svar, det vet jag, emedan jag alldeles nyss erhöll deras förlofningskort.

Och nu kan ni också säga mig, hvem som den der sportdagen knep sig det första priset. Icke var det norrmännen,

icke första eller andra gardet, icke heller lifgardet till häst — det var herr filosofie kandidaten!

För resten vill jag icke svara för, hur det hade gått med förlofningen, om icke konsuln på middagen hade varit vid det briljantaste lynne i verlden tack vare — fru konsulinnans delikata nässelkål! *

FRÅN FRANKRIKE.

Fragment.

Jag hade ämnat skrifva en skiss, som skulle komma att heta »Politilikens festD "— ett mycket besynnerligt namn tycker ni, och det medger jag gerna, men då jag förklarat mig närmare, tror jag, att ni icke skall finna det så besynnerligt.

Jag hade nämligen hört af en elev vid fria konsternas akademi, att folk — det vill säga folk, som lemnat hoppet bakom sig och icke visste någon annan utväg att erhålla penningar till bröd för dagen eller till tillfredsställandet af sitt begär efter bränvin — brukade sälja sig till karolinska institutet. Så snart de hade dött. lade man beslag på dem för dissek-tionssalarnes räkning.

Amnet var pikant nog och så pass rafflande, att det borde kunna slå an på en den mest raffinerade läsare.

Snart hade jag situationen klar för mig, och mina personnager hade jag fiskat upp ur den hop, som oupphörligen rekryteras af dem, som födts i elände eller också genom eget eller andras förvållande lidit skeppsbrott och nu drefvo omkring i samhället utan styre och kompass.

Jag hade tänkt mig ett af hufvudstadens sprithelveten; man hade sålt sig i klump och träffadesockså i klump för att festa upp pengarne och för ett ögonblick glömma både det förflutna, det närvarande och — det tillkommande...

Så långt hade jag hunnit, då jag en vacker dag träffade en ung medicinare, Tom B., och anförtrodde honom, hvad jag ämnade skrifva.

»Det duger inte, bästa bror — det är inte sant.»

»Inte sant! — det existerar således inga köpta lefvande lik?»

»Det tror jag inte — för resten kan du få riktigt besked af vaktmästaren. Han har säkert reda på, hur det förhåller, sig.»

Han helsade med promenadkäppen och g af sig i väg öfver Nya Kungsholmsbron.

Jo, der stod jag vackert. Min tillämnade skiss var numera omöjlig — jag beslöt mig likväl för att höra efter hos vaktmästaren — kanske fans det ännu något hopp, att jag kunde få begagna mig af min idé.

Men det fans icke något hopp.

Vaktmästaren upplyste mig om, att de aldrig köpte några lik och i synnerhet icke folk, som lefde

— härvid gaf han mig en hvass blick, alldeles som trodde han, att jag var till salu.

»Men jag har hört...»

»Tro mig, herre, vi ha så godt om lik, att det skulle vara ren galenskap att köpa. Hit kommer visserligen folk och bjuder ut sig, och det kan vara ganska gentilt folk, men det går inte. Nog kunna vi för någon gång köpa lik, men det ska vara lik med utväxter, missbildningar och dylikt, men hyggligtfolk, det ha vi godt om; det få vi från »inrättningarna» och Långholmen.»

Jo, det var just hyggligt folk! — en märkvärdig uppfattning man tycktes ha vid karolinska institutet.

»Xå, men bårhuset... kan man få se bårhuset?»

»Nej, i dag ha vi inte förevisning.»

»Förevisning?»

»Ja visst, när vi ha någonting att visa, står det alltid i Dagbladet: ett okändt lik finnes att bese etc.»

»Och nu ...»

»Nu ha vi ingenting... det ä' bara några gossar från Grubbens gärde, som ligga och vänta på att få komma upp i dissektionssalarne, men för öfrigt ha vi ingenting ... rakt ingenting!»

Jag tände en cigarr, tog farväl och bad att få komma igen framdeles.

Hade således min tillämnade skiss »Politilikens fest» gått upp i rök genom mitt samtal med vaktmästaren vid karolinska institutet, väcktes deremot ett minne från »la Morgue» eller rättare sagdt från Père Lachaise till lif, då talet föll på bårhuset.

På vägen hem återsåg jag i tankarne en liten äkta parisisk profil — något af höknäbb — ett par mörka, drömmande ögon och en gestalt, smidig och fin, som endast en parisiskas.

Jag hade hållit af Père Lachaise under min vistelse i Paris; jag tillbragte ofta dagen der uppe med en bok, i skuggan af någon akasia och med Paris vid mina fötter, från hvilket bullret och sorlet steg upp till mig som en dämpad hymn till arbetets ära, tyParis arbetar mera än det leker, man må säga hvad man vill.

Och der på Pére Lachaise vid Abélards och Helo'ises graf hade jag för första gången sett den der profilen, som jag nu gick och drömde om, medan jag vandrade Nya Kungsholmsbron och gatan af samma namn framåt.

Platsen, der »les restes d'Heloise et d'Abélard sont reunis», såsom en af inskrifterna på grafven lyder, har blifvit en vallfartsort, dit det Paris, som älskar olyckligt, vallfärdar. och Abélards älskade har blifvit den olyckliga kärlekens skyddspatronessa.

På denna graf, hvars arkitektur påminner om Notre Dames, finner man nästan ständigt blommor, icke de förnämes, utan de fattiges, icke kamelior och rosor, utan förgät-mig-ej och violer.

I aristokratiens qvarter, Faubourg St. Germain, är man skeptisk. Man tror öfver hufvud taget icke på kärleken, och allra minst tror man, att det tjenar något till att vända sig till helgonen, när man älskar olyckligt. Man lider med resignation, utan att låta verlden märka det, och slutar med att bli kallsinnig eller — välja sig ett annat föremål. Men qvinnorna af folket förstå ännu att älska lidelsefullt, och under en mindre finpolerad yta gömma de ännu en gnista ursprunglig poesi, som i sorgens dagar drifver dem att söka något högre, och naiveteten i deras tro kommer dem att knäböja för helgonen och anförtro dem sin sorg. Det är också snart sagdt endast »folkets» unga qvinnor, som strö blommor på Abélards och Helo'ises graf.FRAGMENT.

Och att hon, denna flicka, som syntes vara en sjutton eller aderton år och som så ofta, nästan dagligen — vid frukostdags — kom till Pére Lachaise för att nedlägga sin enkla bukett på den grafsten, under hvilken Heloise hvilade, att hon var ett folkets barn, såg jag vid första ögonkastet på hennes drägt.

I början kom hon med lätta steg på den smala gångstig, som leder fram till grafmonumentet, och i den klara, öppna blicken, i det tillitsfulla leende, som hvilade öfver hennes friska läppar och gömde sig i groparne på hennes kinder, kunde man se, att hon hoppades, att hon ännu trodde på makten hos sin egen skönhet och på helgonen.

Så, när hon stod vid järnskranket, som omger grafplatsen, lyfte hon med en förtjusande smidig och lätt åtbörd buketten i luften och lät den falla ned på stenhällen der innanför. Derpå böjde hon knä och gjorde korstecknet, och jag såg dervid tydligt, hur ett namn sakta och bäfvande smög sig öfver hennes läppar — namnet på den hon älskade, men som försmådde henne.

I nästa ögonblick reste hon sig, slätade ut rynkorna på kjolen och gick bort samma väg hon kommit. — Hvart? — Jag vet det icke. — Kanske till en verkstad för konstgjorda blommor i Quartier Latin eller till en sömmerska i Faubourg Montmartre.

Men efter hand, gradvis kan man säga, dog leendet på hennes läppar, groparne i kinderna försvunno, ögonen blefvo alt större och mörkare, elden i dem allt dystrare. Men som förr kom hon vid 12-tiden med en bukett konvaljer eller violer till Abélards ochHeloisesgraf,böjde knä och mumlade ett namn, öfver hvilket. hon slog korstecknet.

Så började hon uteblifva — hennes bukett hann till och med att vissna, innan den utbyttes mot en ny — till sist kom hon icke alls, och en af kyrko-gårdsvaktarne tog slutligen bort de af solen torkade blommorna, och de ersattes icke med friska.

Den unga flickan var försvunnen, men jag skulle återfinna henne.

Det var på »la Morgue», Paris'bårhus, som ligger bakom Notre Dame på Seine-ön.

Jag skulle gå hem till mig, till mitt vindsrum i Quartier Latin, och som min väg förde förbi »la Morgue», gick jag in.

Der bakom den väldiga glasväggen, på stenbritsen längst till höger, återfann jag henne, som så ifrigt. vallfärdat till Heloises graf, och hvilken, då hon slutligen insett det fåfänga i sträfvandet att vinna den hon älskade, hade gått att i Seinen uppsöka glömskan och en evig frid.

Man hade rätt i Faubourg St. Germain! — hvar-för skulle man sätta sin lit till helgonen, när man åtrådde lyckan att bli älskad? — Kärleken . . . bah!...

Hon var sig lik, den lilla. Hökprofilen var endast något skarpare, läpparne en smula halföppna, som hade de ännu i döden hviskat ett namn, kärare än alla andra, och håret, det lena, ramsvarta håret klibbade fast vid tinningarna. Ögonlocken hade fallit igen.

Hennes klädsel var ännu mera vårdad än vanligt. Hon hade handskar, och ur fickan på den åtsit-FRAGMENT.

89

tande och en smula tråd slitna koftan stack en bönbok med förgyldt kors fram. Stackars liten!«.. Handskar och bönbok! — Hon ville vara fin och gudaktig, när hon trädde inom änglarnes syskonkrets ...

Det var alt det der, som rann mig i minnet efter mitt besök vid karolinska institutet, och om min till-ämnade skiss »Politilikens fest» gått upp i rök hade jag i stället återfunnit en idyll från Pére Lachaise, ett fragment från »La Morgue». *

En originel visit.

Det var en höstafton 1881.

Jag hade stämt möte med min vän Moiriseau inne på café de la Régence — ni vet, det der kaféet, der man träffar sina i Paris vistande landsmän, och der Auguste lägger framför er sista numret af Aftonbladet på samma gång han serverar er kaffet. Nå väl, det var på det kaféet, midt emot Théâtre Français, som jag skulle träffa min parisare, vännen Moiriseau.

Moiriseau är en förträfflig bekantskap, ska ni tro!

Allt har han reda på, och ni behöfver bara stöta på honom för att få en biljett, omöjlig för en annan att skaffa, dit eller dit, eller för att bli presenterad för den eller den literära storheten.

Oh, det är en präktig karl, den Moiriseau!

Och han kom — kom på slaget med sin cigarrett mellan läpparne och sin lilla röda ros i knapphålet. Elegant och smidig... smidig och elegant!

Jag kunde genast se på honom, att han var i sitt »esse», ty han viftade redan på långt håll med högrahandens handske, och cigarretten glödde som en sig-nallanttärna en miniature.

Han slog sig ned bredvid mig, helsade och reqvi-rerade i ett andedrag en mazagran*).

Sedan han fått sockret att smälta och rullat sig en ny cigarrett, började han:

»Åh, det var en ypperlig historia!... någonting för er, min vän! Jag hörde den nyss uppe på Gym-nase ... inne i Blanches klädloge»

»Berätta då!»

»Naturligtvis! — låt mig bara göra min cigarrett i ordning. Den tyckes ha en fördömd fallenhet för att gå sönder: vi måste restaurera den. — Så der ja» Han tände cigarretten och stötte ut röken genom näsan.

»Jo, man berättade om Sarah Bernhardt.. .» »Om Sarah Bernhardt... det är ett utslitet ämne...» »Men historien är ny och karakteristisk, och den är pikant! — parbleu! den är en riktig godbit. — Ni ska sjelf få döma!»

Han 8muttade på sitt kaffe, drog några bloss ur cigarretten och började:

»För några år sedan — årtalet mindes man inte!

— tillbragte den firade skådespelerskan sin sommar-sejour vid en af våra förnämsta badorter på vestku-sten. Hennes villa, inbäddad i rosor och omspunnen med murgröna, låg så nära hafvet, att dettas drömmande vaggsånger nådde ända in i m:e Bernhardts atelier, ty äfven här hade hon en sådan, och det var

*) Kaffe, serveradt i glas.i denna hon tillbragte de timmar, hon sjelf plägar kalla »fridlysta.»

Hennes atelier låg på nedre botten med utsigt åt trädgården, hvilken i afsatser sluttade mot hafs-stranden.

Det var ett stort rum med höga fönsterlufter och hållet i ljusgrå färgton. På väggarne hängde tvänne taflor, prisbelönta vid »Salonens» senaste utställning, och midt emellan fönstren stod ett mindre, antikt bord, öfverhöljdt med böcker, konstsaker och fotografikort, de senare hufvudsakligast af henne sjelf i alla möjliga och omöjliga kostymer och ställningar. Ofvanför bordet satt en väldig, förgyld trymå hvilken nådde ända upp till taklisten, och framför hvilken skådespelerskan instuderade de gester, som satte en fyld teatersalong i vågformig rörelse. På en låg divan, öfverklädd med stålgrått siden, låg en mängd fantasikostymer i brokig blandning om hvarandra. Midt i rummet stod ställningen, hvilken uppbar hennes modeller i lera. Det hela vitnade om, att i det stora rummet herskade en ande, soin icke åtnöjde sig med att idka en af de sköna konsterna utan sysselsatte sig med flera.

Klockan var nära åtta på aftonen, och en sjunkande julisol lät en mild rosenfärgad dager strömma in genom de öppna fönstren, falla i dämpadt skimmer öfver de ljusgrå väggarne och bryta sig i juvelerna, liksom utströdda på lek öfver de skiftande sidenkostymerna på divanen.

M:e Bernhardt hade nyss slutat modellera och och var nu sysselsatt med att kring den fullbordade gruppen drapera ett vattendränkt skynke, och dådetta lyckats till hennes belåtenhet, gick hon fram till ett af fönstren och skådade ut mot hafvet, medan hon lekfullt höll upp de små händerna i luften för att låta vinden torka dem.

Hon var klädd i den hvita linnedrägt, hon använder, då hon arbetar i sin atelier — en drägt, som är känd öfver hela den civiliserade verlden, ty hvil-ken bok- eller musikhandlare, som vill följa med sin tid — och hvem vill icke det! — har icke i sina fönster skyltat med fotografikort från Melandris atelier i Paris. — Som sagdt hon var klädd i arbetsdrägt: hvit linnekavaj, hvita linnebyxor, sidenskor i samma färg, en luftig, vårdslöst knuten spetshalsduk, och der.. . der vid venstra axeln en liten utsökt fin bukett — konvaljer och nattvioler — som pikant stack af mot det hvita. Och så — för att vara mera i stil med det öfriga — håret enkelt uppfäst »h la lacédé-monienne». — Der har ni henne, strängt tecknad efter naturen, och lägg nu härtill den originella uppenbarelsen infattad som i en ram af den vida fönsterluften och öfvergjuten af den nedgående solens sista, dallrande

ljusflöden, och ni har framför er en bild så egendomligt anslående, att ni vore färdig att taga den för ren fantasi.

M:e Bernhardt blef länge qvar vid fönstret. Hon stödde sig tungt mot fönsterposten, och öfver hennes halft österländska drag gled ett drömmande uttryck, när blicken öfvcrfor det spegelblanka hafvet, som i sitt djup återgaf himlens blå och de matt framglän-sande stjernorna samt der borta vid synranden förtonade i en purpurfärgad dimma. Hade någon i den stunden varit närvarande och sport henne: »hvaddrömmer ni om?» skulle hon med sin djupa, melodiska stämma hafva svarat: »om det oändliga.»

Hon blef qvar ända tills solen hade sjunkit. Då dess sista strålar glimmat ut vid synranden, reste sig m:e Bernhardt från sin framåtiutande ställning och sträckte ut armen för att stänga till fönstret. Men i samma ögonblick hejdades hon af följande ord:

»Tar madame emot?»

Rösten var henne fullkomligt obekant, och orden hade uttalats der nere i trädgårdens dunkel. Men det fans något visst i den der stämman, som slog an på henne, och ännu en gång upprepade den:

»Tar madame emot?»

Skulle hon göra detta eller icke?

Hvarför icke?! — Som sagdt, det fans något visst i den der stämman, som slog an på henne, och så sjelfva sättet att anmäla sig. Hon beslöt sig för att ta emot. Det var ju så dödande tråkigt under de långa qvällarne, och dessutom hade hon betjeningen nära till hauds, om man ville .. . bah!

»M:e Bernhardt tar emot.»

Hon hade knappast hunnit uttala detta medgif-vande, förr än en af häckarne delade sig och släppte igenom en ung man, klädd i sjömansdrägt och med en skotsk resmössa på hufvudet.

»Tack!... tusen tack!» sade han, och så svängde han sig helt ogeneradt in genom fönstret.

M:e Bernhardt började redan ångra, att hon tagit emot en dylik vildbasare.

I nästa ögonblick stodo de midt emot hvarandra inne i ateliern och betraktade hvarandra under en djup och ömsesidig tystnad: han med ett litet skälmsktleende på läpparne; hon med ^tt uttryck af obeslutsamhet och förvåning.

»Jag 8kall låta tända ljus», yttrade hon till sist och närmade sig till bordet, på hvilket hon hade sin lilla förgylda ringklocka stående.

Men i samma ögonblick skyndade den okände fram till bordet och lade sin hand på den lilla tingesten, som hotade med att ställa till ett förfärligt oväsen.

»För all del! intet uppseende! Jag skall tjenst-göra som lamptändare, om ni tillåter.»

Och utan vidare tog han fram en ask svenska tändstickor, drog eld på en och tände oljelampan af alabaster, hvilken vid en bronskedja hängde ned från det gipsade taket.

»Och nu kan det verkligen vara tid på att presentera sig!»

Han tog fram sitt visitkortsetui ur bröstfickan och räckte henne ett kort med en djup bugning.

M:e Bernhardt andades åter.

Det tycktes åtminstone vara en inbrottstjuf comme il faut, efter som han presenterade sitt visitkort, innan han tog sig något oråd före.

»Felix Pyat.»

Hennes anlete upplystes af ett välvilligt småleende, när hon läste namnet, och med en okonstlad åtbörd räckte hon den främmande handen.

»Välkommen!... hjertligt välkommen, min herre!»

Hon inbjöd honom med en gest att slå sig ned på divancn, och de satte sig.

»Men hvad kan vara orsaken till...»»Att jag kommer så här fågel vägen», fortsatte han med ett småleende. »Två minuters uppmärksamhet, och allt skall vara er klart — Ni vet, att jag är tidningsman, och att jag är republikan.»

Hon medgaf detta med en behagfull böjning på hufvudet.

»Välan! för några veckor sedan råkade jag döda hertig M. .., som också var tidningsman, men bona-partist, i en duell. Jag stäldes inför domstol, men blef frikänd. Jag fick likväl en påstötning att för någon tid lemna Paris och Frankrike, oeh nu har jag i nära tre veckors tid irrat biltog omkring på verldshafvet... d. v. s. i Engelska kanalen med min jakt Hirondelle och med en utinärk kock om bord.»

»Hvad jag beklagar er min herre!» sade m:e Bernhardt skrattande och lade sin hand liksom deltagande på hans arm.

»Hör mig till slut! — Jag har saknat Paris, saknat det djupt, men började likväl förlika mig med skilsmessan, då jag en vacker dag får höra, att ni vistas vid kusten. Alt det gamla vaknade upp med ens. Jag böljade längta som en vansinnig efter Paris, efter boulevarderna, efter min cercle, men framför allt efter en afton på Théâtre Français och efter er. Då var det jag fick det galna infallet att landstiga och att uppsöka er samt.. .»

»Samt?»

Hon såg på honom med ett förtjusande småleende.

»Samt bedja er läsa någonting för mig ur en af edra roller — det gör det samma hvilken. Det är för mycket begärdt. .. jag vet det, men ...»

»Men det bifalles likväl med nöje!»Hon reste sig och gick fram till det lilla antika bordet, på hvilket hon tog ett paket cigarretter, ur hvilket hon sedan bjöd journalisten en.

»Rök», sade hon, »det är tillåtet!»

Han tog en cigarrett, och hon tände den åt honom.

Dercfter gick hon åter fram till bordet, letade bland några mindre häften i gult omslag, och då hon funnit dem hon sökte, slog hon upp ett af dem och lemnade det sedan till Felix Pyat.

»Gif mig replikerna!» sade hon helt kort och gick långsamt tillbaka in åt rummet. Hon stannade till sist och stödde sig mot en afbruten kolonn.

»Börja!»

Det var Victor Hugos Hernani.

Hon deklamerade de sista scenerna i femte akten. Och hur hon deklamerade sedan! Hr Pyat blef alldeles utom sig af hänförelse, hans cigarrett slocknade vid de första tonfallen af hennes röst — han glömde att hålla eld på den! — och han var också nära att glömma svara på replikerna för att njuta af hennes fulländade plastik.

Då hon slutat, gick hon fram till honom och frågade helt enkelt:

»Ar ni nöjd nu?»

»Nöjd?!. .. madame/»

Tonfallet i detta sista ord borde hafva öfverty-gat henne om, att Felix Pyat var mer än nöjd.

»Och nu, då jag uppfylt er begäran, min herre, kommer jag i min ordning att begära någonting af er.»

»Befall!»

»Nej, jag ber.»

Journalisten bugade sig.

Fragment. 7»Man har sagt mig, att ni är eller, rättare sagdt, var den skickligaste fäktaren i Paris, att ni sköter värjan lika bra som pennan, och det vill säga mycket. Vill pi ge mig en lektion?»

4 »Ni utmanar mig således? Ni vann nyss en fullständig seger genom er konst, vill ni nu också ...»

»Ah, ni smickrar! — det är således afgjordt. — Och nu — till vapen!»

Hon gjorde en käck liten åtbörd med sin högra hand och gick att ur ett närgränsande rum hemta floretter.

Då hon återkom, räckte hon honom en och behöll sjelf den andra.

»Ni tycker väl, att jag är en liten äfventyrerska», sade hon, i det hon pröfvade florettens spänstighet mot golfvet, »men jag kan nu inte hjelpa, att jag föredrager männens nöjen framför qvinnornas. Dam! att man skall ha blifvit född till verlden i detta eländiga kjoltyg... en garde!»

Hon gjorde ett häftigt utfall, och det var nära, att han icke kunnat parera stöten.

De fäktade länge. Slutligen lät han sig öfver-vinnas, och hon gaf honom en primstöt midt i bröstet.

Felix Pyat saluterade med floretten.

»Ni fäktar, som hade ni blifvit född med värja i hand. Ni gör endast för vida rörelser, annars är det bra, men kom ihåg — smått... oändligt smått!»

»Tack för lektionen!»

Hon kastade undan floretten i ett hörn.

Han tog upp klockan och såg på den.

»Jag måste gå», sade han, »man väntar mig nere vid stranden.»»Ni vill inte äta middag med mig?»

»Det skulle vara mig ett oändligt nöje, men man måste hålla hvad man lofvat, i synnerhet när det gäller * underordnade.»

»Ni har rätt, och jag vill icke uppehålla er — farväl eller, om ni tillåter, au revoir!»

»Au revoir!»

Han fattade hennes hand, böjde sig djupt och kysste den.

Då detta var gjordt, gick han fram till fönstret för att begifva sig bort samma väg, han kommit.

»Ni går», sade hon, »utan att begära ett minne af mig.»

»Begära ...? Jag har redan begärt för mycket.»

»Ni är sannerligen blygsam.»

»Blygsam ...? Jag vill endast inte synas påflugen.»

»Ni är oefterrättlig, min herre! — Nå, om jag nu vill ge er ett minne, ett minne lika originelt som ert sätt att göra visit?»

»Så tar jag naturligtvis emot det, och om jag icke tackar, så är det derför att...»

Hon hade löst af sin ena sidensko — den på venstra foten — och räckte honom den med en bugning, full af oefterhärmligt behag.

»Madame ...!»

Han tog emot den, förde den helt lätt till sina läppar och stoppade den i fickan på sin kavaj.

I nästa ögonblick svingade han sig ut genom fönstret och försvann mellan häckarne.

Det sista han såg af m:me Bernhardt var hennes finaspetsnäsduk, som tillvinkade honom ett Välkommen åter!’

***

Min vän Moiriseau hade slutat.

Jag fattade hans hand, höjde mitt glas och svor: »Jag skrifver!»

»Det gör du rätt i», sade han, »ty då kan det hända, att du får Sarahs andra sidensko!»

Paris, Sept. 81. *

Vid krucifixet.

Helt nära det urgamla Touques i Normandie fans en plats, som jag föredrog framför alla andra. Jag höll riktigt af den. Hvarför, vet jag inte så noga. Kanske derför att den låg så ensligt, kanske också derför att den skuggades af granar —ja, kanske mest derför! Det var ju ett stycke Sverige midt i det yppiga Normandie.

Under dessa granar stod ett gammalt kors på en väldig stenskifva, i hvilken regnet under århundradenas lopp hade gräft djupa fåror. Kring Kristusbilden af järn — ett präktigt stycke arbete! — hade mur-grönan slingrat sig, och törnekronan doldes under ett mörkgrönt, glänsande bladverk; sjelfva korset hade till bakgrund en häck af hvita, starkt doftande rosor. Folket ansåg dem heliga, vigda åt madonnan; ingen vågade plocka dem, ingen utom höstvinden — den der höstvinden är också en sådan kättare!

Der uppe vid korset trifdes jag godt. Der störde mig ingen. Då och då föll endast ett litet grankotts-frö ned i den öppna boken; en ekorre med familj hade sitt bo uppe bland granarne, och det var lem-ningarna efter deras måltider, som hedrade mina böcker med sina påhelsningar. Men det gjorde ingen-ting!... ekorrarne och jag voro lika goda vänner för det!

På visst sätt var jag en kättare liksom höstvinden, ty jag sträckte nämligen helt beqvämt ut mig på den af solen uppvärmda stenplattan. Jag rökte till och med pipa, och någon gång, då hettan gjorde mig sömntung, och gräshoppornas entoniga »klirr-klirr!.. . klirr-klirr!» ljöd som en vaggvisa, lade jag min bred-skyggiga filthatt öfver ansigtet och tog mig en lur

— allt på den der stenskifvan, som uppbar det gamla ärevördiga krucifixet.

Det der krucifixet högt öfver landsvägen, som leder ned till Touques, måtte likväl ha kommit ur modet, ty af alla vandrare, som drogo det förbi, var det ingen, som lyfte på mössan eller gjorde korstecknet. Rosorna, de hvita rosorna höll man heliga, men krucifixet glömde man att bevisa sin vördnad.

Jo, det fans en, som aldrig glömde det: — Ma-rietta! — Marietta på sin lilla mulåsna och med sina rymliga vidjekorgar, fy Ida med de präktigaste päron och aprikoser — Marietta, som hade de vackraste ögon i hela departementet Calvados och som var så rysligt, rysligt from — hon glömde det aldrig! Alltid, då hon red förbi krucifixet, sänkte hon helt ödmjukt sin lilla ramsvarta nacke och slog helt fromt ett kors framför sig i luften. Derpå lät hon åsnan falla in i ett skarpare traf, under det hon sjelf sände en hel liten kaskad af de mest klockrena toner upp mot de svagt rosenfärgade skyarne, ty det var nämligen alltid i gryningens första stunder eller vid solnedgången, som Marietta färdades förbi krucifixet på väg till eller från den lilla köpingen Touques, derVID KRUCIFIXET.

hon om lördagarne på torget afyttrade sina päron och aprikoser, hvilka nästan smälte i mun liksom socker.

Nå väl, en vacker dag eller rättare sagd t afton, ty dimman hade nyss fallit öfver Augedalen, och solen dröjde endast qvar på det förgylda korset på St. Pierre, öfverraskades jag af att se Mari etta, när hon på väg från Touques hunnit fram till le calvaire *), hålla in mulåsnan och stirra på mig med ett visst förskrämdt, men på samma gång förebrående uttryck. Jag låg också raklång på stenplattan och rökte. Boken

— Ludovic Halé vys »Un mariage d'amour» — hade jag kastat ifrån mig i gräset för att se solen gå ned bakom Mont Canisy. Men från detta skådespel lockades jag återigen af de stora svarta ögonen, som stirrade på mig ner ifrån landsvägen. Det var nämligen första gången Marietta bevärdigat mig med någon uppmärksamhet; jag tror hon icke ens sett mig under de föregående gånger, hon färdats förbi le calvaire. Hon såg nämligen alltid rätt framför sig, till hälften, som det tycktes, försänkt i tankar, till hälften i drömmar, och när hon kommit midt framför korset, fäste hon blicken med ett uttryck af oändlig hängifvenhet på krucifixet och gjorde på samma gång korstecknet med sin lilla bruna hand, dervid helt lätt med finger-spetsarne vidrörande panna, axlar och bröst. Ja, man hade rätt! — hon var verkligen mycket from, och det var icke underligt alls, att presten i Bonneville hade ett godt öga till henne.

Men Marietta skulle göra mig ännu mer förvånad. Hon steg nämligen plötsligt, liksom hade hon fattat

*) Den höjd, på hvilken i katolska land ett kors är rest.sitt beslut, ur sadeln, ledde mulåsnan till dikeskanten, der det fans godt bete, och i nästa ögonblick stod hon sjelf framför mig.

Jag reste mig ögonblickligen ur min liggande ställning, tog cigarretten ur mun och frågade:

»Hvad vill ni, mitt barn?»

Hon såg på mig med en lugn och klar blick, strök tillbaka det glänsande svarta håret, som fallit ned vid tinningarna, och svarade:

»Jag ville varna dig.»

»Varna mig!... hur så?»

»Du har väckt helgonens vrede — det kommer att hända dig en olycka, om du trotsar dem.»

»Men på hvad sätt har jag då...»

»På hvad sätt?... du har vanhelgat detta åt madonnan vigda ställe, och man gör det inte ostraffadt. Jag vet, att du inte har samma tro, som jag, men just derför bör du ännu mera frukta att stöta dig med helgonen.»

Jag kunde icke underlåta att dra på mun. Hennes uttryckssätt voro så naiva, och hon talade med en sådan respekt om helgonen. Jag kom att tänka på St. Pierre och St. Thomas, der de stodo i sina hörn nere i kyrkan med karmosinröda kinder, stela blickar och förgylda träpinnar i händerna. Och bredvid dem hängde inom glas och ram skrifna tacksamhetsadresser från lille Jean Marie, som blifvit botad för tandvärk, från tant Nicoline, som genom St. Pierres välvilja sluppit undan gikten, och från förpaktaren Daubijon, för det 1'Etoile lyckligen nedkommit med en svart och hvit kalf. Jag kom att tänka på alt det der, när hon varnade mig för att stöta mig med helgonen,och uppriktigt taladt är det icke skäl att förakta helgon, som bota gikt och tandvärk.

»Ni skrattar», sade Marietta till mig i en nedslagen ton, »det är illa gjordt af er. Men jag vill tala om för er någonting», tilläde hon lifligt, »som skall komma er på andra tankar. Ni är inte den första, jag varnat, och som skrattat åt mig. Men se, man tror på ingenting nu för tiden och derför går det som det går!»

Hon hade rätt: man tror verkligen på ingenting i våra dagar, och derför går det som det går; man är mindre lycklig än förr: man har mist sina illusioner.

»Ser du», fortsatte den unga normandiskan — hon duade mig, då hon såg, att jag icke sökte göra narr af hennes kära helgon, och endast för att få höra detta enkla, förtroliga och okonstlade »du» från hennes läppar hade hon bestämdt kunat få mig att tro både på St. Pierre och St. Thomas — »ser du, främling, för ett par år sedan, en septemberqväll, kom jag liksom nu på min åsna förbi det här stället på väg hem till morfars landtgård. Jag var då bara femton år och hade just om sommaren gått för första gången till Herrans nattvard. Då jag kom fram om vägkröken der borta, der du ser de der vackra pilarne, hörde jag skratt och sånger; då jag kom längre fram, såg jag ett par lätta, lakerade vagnar med initialer i rödt och guld på dörrarne hålla här nere på vägen och här uppe på Calvairet hade de resande lägrat sig. Det var en enda dam och fyra eller fem herrar, och de drucko champagne och talade ett språk, som jag inte förstod, men bara madame, som hade en stor hatt med en lång röd plym och

handskar, som gingoända upp till armbågarne, sade ett par tre ord, så skrattade alla herrarne och sa’: ’oh, yes! — yesF Det var inte vackert, men jag tyckte det var synd om dem ändå, fast de talade så illa. Och så band jag Mignon — hon heter så, min lilla mulåsna! — vid asken der nere, tog mod till mig och gick upp och fram till madame. Och jag sa’ henne det samma, som jag sagt er, men då ska ni tro, att herrarne fingo roligt. En ville, att jag skulle dricka champagne med honom, och en annan ville bjuda mig på cigarretter, men madame, som kunde tala franska, men dåligt... mycket dåligt, bröt en hvit ros från busken, som presterna för många hundra år tillbaka stänkt vigvatten på, derför att ingen skulle våga röra den, utom madonnan, då hon S:t Hans-natten går öfver ängarne för att ge god årsväxt. Men madame i långa handskarne och den bred-skyggiga hatten stal en ros från Guds moder och fäste den i sitt hår. Då gjorde jag korstecknet af förfäran, men herrarne applåderade och tyckte, att den hvita rosen klädde madame så ypperligt. Och det gjorde den också: den stack så bra af mot det korpsvarta håret och den litet solbrända hyn. Men när madame såg, huru ledsen jag var öfver hennes otro, drog hon mig till sig, der hon satt, jyfit der ni sitter, och medan hon då och då tog ett par bloss ur cigarretten och läppjade på campagnen, berättade hon mig, att hon låg och badade vid Trouville, att hon var från ett land långt borta i vester, fjerran öfver hafvet, som man ser från Mont Canisy, och att man i hennes land för länge sedan slutat tro på helgonen, på den heliga jungfrun, och att man öfver hufvud endast satte sin lit till en sak: till sin egen kraft. Och såkysste hon mig och kallade mig »pauvre petite!» Men när solen för länge sedan gått ned, och madame ville återvända till Trouville — hvad tror ni då inträffade? — jo, när madame tog en af herrarnes arm för att resa sig, kunde hon det inte. Helgonen hade straffat henne, ser ni: hon var lam! Man måste bära henne till hennes vagn, och när hon väl satt i den, vinkade hon mig till sig och sade: »du hade rätt, mitt barn, det är farligt att trotsa helgonen, i synnerhet när luften är fuktig och kall, och man sitter på en sten i skuggan af en vigvattenbestänkt törnrosbuske.» Så smälde kusken med piskan, madame lutade sig tillbaka i vagnen, och så försvann den snart vid vägkröken i ett dammoln. Men, ser du, madame måste lära sig att tro på den heliga jungfrun och helgonen, och hon insåg till sist, fastän för sent, att det var farligt att trotsa dem.»

»I synnerhet när luften är fuktig och kall, och man sitter på en sten i skuggan», tänkte jag, liksom amerikanskan, hvilken säkerligen icke tillskref helgonen sin olycka, utan sin egen obetänksamhet att, svettig och varm, som hon var, slå sig ned på den iskalla stenfoten till korset, som uppbar krucifixet. Hon hade förkylt sig så starkt och häftigt, att en förlamning in träd t. Men att öfvertyga den lilla ultra-katolska Marietta om den saken — dertill fordrades åtminstone, att St. Thomas’ eller St. Pierres träbild öppnade munnen och sade henne det. Men för öfrigt

— hvarför rubba hennes tro på helgonen och himlen?

— ju flere samband man har med den, desto bättre; det är först tviflet, som låter oss ana ett helvete!Då Marietta slutat berätta, stod hon en stund alldeles stilla och sökte läsa sig till mina tankar i mitt ansigte. Då hon såg, att jag förblef allvarsam, räckte hon med en liten förtjusande blyg åtbörd fram sin knubbiga, men fint formade hand och frågade sakta, nästan hviskande:

»Vill du försöka tro ... och så, lofva mig att inte ligga och röka som ni nyss gjorde på den der stenhällen. Jag försäkrar, att helgonen nog varit mycket onda på dig, men jag skall bedja dem förlåta dig för den här gången.»

»Ja, bed, Marietta!»

Jag hade svårt att hålla tillbaka ett leende. Hon märkte det och tilläde i en litet förtrytsam ton:

«Jag får visst lof att be gamla Marguerite bedja för er i stället: hon känner helgonen bättre än jag. Marguerite är så gammal, så.. .»

Några minuter derefter stod jag ensam qvar på kullen. Det ringde till bön i St. Pierre. Af solen syntes endast ett svagt skimmer längst borta i vester, men djupt inne i bokskogen hörde jag Marietta sjunga

— det var någon gammal romans .. . långa, melankoliska, smältande toner.

Och från den stunden låg jag aldrig mera på den stenhäll, som uppbar korset med dess bakgrund af hvita rosor — icke derför att jag fruktade helgonens vrede, men Marietta hade bedt mig.

Touques, Juli 81. *

Francisquine.

Der stod en ny pjes och ett lika nytt författarnamn på affischen, hvilken glänste på långt håll genom höstdimman i skenet från gaslyktorna vid Odéon-teaterns gallerier.

Allt tydde på en prémiere — utsåldt hus och utanför teatern grupper af nyfikna, qvarterets teater-habituéer, hvilka aldrig försummade en första representation, biljettmånglare, som icke hade några platser mera att afyttra, och sådana, som hade. De förre gjorde politik med droskkuskarne, som höllo utanför Luxembourgträdgården, de senare — ty påflugnare folk än Paris' biljettmånglare fins icke — togo sig friheten att formligen antasta de förbigående, följa efter dem och ideligen skrika: »Biljetter — goda platser — tre francs, fem francs, sju francs! — inte dyrare än i förmiddags vid luckan.» Och stannade någon och började köpslå, så ve honom! — man grep honom helt ogeneradt i armen, och så bar det i väg, nästan i traf, till »patron», som residerade i något »krypin»

— en cigarrbod eller dylikt — och som egentligen hade »försäljningen af författarebiljetter» om hand.

Och det var mycket folk den aftonen, som ville ha biljetter till hvad pris som helst — kosta hvad det ville!Det var icke allenast den vanliga publiken, stu-dentqvarterets publik, utan också folk från andra sidan broarne: börsmän med familjer, journalister från de mera framstående tidningarna, en och annan diplomat, som satte mera värde på Français', Odéons och Gymnases fina komedier, än på variété-teatrarnas slagdängor, samt till sist några qvinnor på modet från det europeiska hufvudstadsqvarteret i närheten af bangården S:t Lazare.

Det var ett oupphörligt kommande af åkande och gående, och den halfcirkelformiga platsen framför teatern genljöd oupphörligen af bullret utaf vagnshjul och ku8karnes varningsrop till dem, som voro till fots.

Utanför teatern, under arkaderna och inne i upp-gångarne, hade det bildat sig små grupper, som half-högt men ifrigt diskuterade, hvem författaren egentligen var, om han var ung eller gammal, ty för de flesta af dera, som begifvit sig till teatern för att öfvervara stycket, var namnet Henri Gérard fullkomligt obekant — det fans så många Gérarder i Paris!

Några journalister, som följde bättre med tiden i litterärt afseende än andra, påminte sig likväl att ha sett detta namn under ett svagt, ungdomligt poem i le Monde illustré för ett par år sedan, men för öfrigt var författaren till i>Ett äktenskap» fullkomligt »inconnu» för dem.

Emellertid gafs det folk bland denna massa af teaterbesökande, som mycket väl kände till författaren:

— studenter, som hade varit hans kamrater, medan han ännu studerade — d. v. s. syntes på kaféerna längs boulevard St. Michel och regelbundet besökteBullier*) om måndags och torsdagsaftnarne —några yngre köpmän, som umgåtts i hans föräldrars hus och varit hans kamrater i skolan, och slutligen en och annan gammal vän till hans aflidne far samt några unga damer, som ännu mindes Henri — den Henri, hvilken skref så förtjusande vers och alltid hade de mest förtrollande saker till hands att hviska dem i öronen efter en middag... inne i någon af salongens smygvråar, medan ingen gaf akt på dem, upptagen som hvar och en var af att smälta middagen. Och de hade nu alltid, dessa unga damer, trott, att det skulle bli en stor skald af Henri, allra minst en Musset eller en Hugo! — kom nu bara an på att få se hvilket. ..

En person kan vara glömd både länge och väl, men så helt och hållet glömd lyckas han likväl icke bli, att icke hans namn framkallar en viss uppståndelse, när det med ens träder på nytt fram i dagen, tillvällande sig den allmänna uppmärksamheten.

Så hade det gått med Henri!

Han hade varit glömd under nästan två hela år. Man hade hvarken befattat sig med, hur han hade det, eller hvar han vistades; man hade släppt honom ur sigte, och efter det som inträffat var Henri icke den, som sökte rikta uppmärksamheten på sig. Ruinerad och, som han sjelf tyckte, höljd af vanära, föredrog han att försvinna både

från kamratkretsen och före-läsningssalarne. Och då man icke vidare såg till honom, lärde man snart glömma, att han någonsin funnits.

*) En danslokal i quartier Latin, mest besökt af studenter och grisetter.Och nu!... endast den vanliga teaternotisen i tidningarna, som förkunnade det snara uppförandet af en ny komedi på Odéonteatern, i fem akter och på vers af en viss monsieur Henri Gérard, verkade som en elektrisk stöt på minnet.

Henri Gérard!

Man letade för ett ögonblick efter en viss händelse, fick fatt i den, och med tillhjelp af denna Ariadnetråd ledde man sig slutligen fram till den man sökte — en ung student, ende sonen efter en bankdirektör, som sköt sig, efter att ha begått en mängd förfalskningar, lemnande i arf åt hustrun och sonen endast vanäran och en massa skulder.

Henri Gérard!

Man gentog detta namn en hel vecka igenom på studentkaféerna, upplifvade minnet af Henri genom att berätta alla de lustiga äfventyr, i hvilka dennes namn förekom, och slutade med att beställa en ny omgång, dricka hans skål och svära på, att man saknat honom uppriktigt under den gångna tiden.

Henri Gérard!

Det slog ned som en bomb i de unga köpmännens kontor vid de stora bulevarderna i närheten af operan. Man undrade endast en smula öfver, att han icke gjort visit — åtminstone när han behöft pengar — de skulle så gerna stått till tjenst!... stackars Henri! Och så gingo de och skaiFade sig biljetter — man måste naturligtvis se Henris pjes!

Den, som också skaffade sig biljetter, var madame Sidonie, Henris forna flamma, hans »studenthustrii» från de första glada åren i quartier Latin, när cham-panjen flödade och man sjöng Béranger hela långanatten. På den tiden var Sidonie ännu mademoiselle Sidonie och sjelfskrifven värdinna vid alla de små fester »kotteriet» hade, det kotteri Henri tillhörde som student och som efter honom kallades cercle d’Henri.

Nu hade m:lle Sidonie blifvit madame Sidonie. Hon hade utbytt quartier Latin mot quartier Breda, det friska studentskämtet mot diplomaternas fint tillspetsade anekdoter, och i stället för de två små rummen i entresolen vid boulevard Port Royal hade hon nu en hel liten våning, hästar- på stall och vistades under sommarmånaderna antingen i Dieppe, Trouville eller Nizza — med ett ord, hon hade blifvit hvad parisarne kalla »une femme tres chic».

Men den glada, blonda elsassiskan hade det oaktadt understundom gränslöst tråkigt. Hennes diplomater voro, tycktes det henne, så stela och polerade, och det var med ett visst vemod och en liten suck af saknad, som hon tänkte tillbaka på quartier Latin, på den tid, då ledsnaden mycket sällan gjorde visit och nian hade så lätt for att skratta... då hela ens tillvaro syntes lika luftig och ljus som vårhimlen, när den hvälfver sig öfver tornspiran på Val-de-Grace . . .

Hon hade aldrig älskat Henri — åtminstone icke med någon djupare lidelse — men hon hade föredragit honom framför alla andra unga män, föredragit honom derför, att han var rik och derför att han var den muntraste bland dem alla. Hon hade älskat honom så pass mycket, att han kunde göra sig en föreställning om, livad det vill säga att bli älskad på fullt allvar. Och Henri var en fantasimenniska — han lade till livad som felades och lefde på så sätt

Fragment. ®ett kärlekens solskenslif tillsammans med den tjugu-tvååriga Sidonie.

Så kom katastrofen, upptäckten af hans fars, bankdirektörens, förfalskningar och dennes sjelfmord.

Henri uteblef och syntes icke mer i den lilla entresolvåningen vid boulevard Port Royal: han var för stolt att göra sig till föremål för en qvinnas medlidande. Dessutom svek honom tron på Sidonies kärlek, när han icke längre kunde svepa in henne i siden eller strö öfver henne ett regn af presenter.

Sidonie väntade honom en hel vecka; hon sörjde honom till och med en half och skickade bud till hans vänner

för att om möjligt få veta, hvar han uppehöll sig. Ingen visste det, ingen hade sett honom.

Då tog Sidonie, den mjuka, hvita, lilla Sidonie, sitt parti, packade sina koffertar, bundtade i hop kär-leksbrefven från honom och brände dem. Och då den sista gnistan glimmat ut bland falaskan, ansåg hon sig löst från sin senaste förbindelse — det fans ingenting qvar af den annat än minnet. Hon var fri, och följande dag lemnade hon quartier Latin och studentlifvets bullrande glädtighet.

Så läste också hon en vacker dag den der teaternotisen. Allt det gamla vaknade upp, vaknade med förnyad kraft, och en hel förmiddag låg hon qvar i sängen och tänkte på Henri. Så steg hon upp, klädde sig i största hast, lät spänna för och for sjelf och köpte biljetter — hon ville vara säker.

Och nu satt hon i sin loge, till utseendet likgiltigt tillbakalutad mot den mjuka stolskarmen, sakta fläktande sig med den svarta solfjädern med de mörk-röda blommorna, insydda i sidenet. Oeh medan hon lät blicken utan vidare intresse glida fram öfver stolraderna närmast scenen, frågade hon sig sjelf:

DHvar har han då varit under hela denna långa tid — hvar?»

Så gick ridån upp efter den tredje bultningen, och hon böjde sig nyfiket fram öfver den samme ts-klädda barriéren . ..

Underrättelsen om faderns brottslighet och sjelf-mord kom som ett åskslag öfver Henri och beröf-vade honom i början helt och hållet hans handlingskraft. När så affärsställningen blifvit klar och sterb-huset försatt i. cession, inträdde brytningen i Henris lif. Och han bröt med allt — med sin stjufmor — fadern hade varit omgift — med kamratkretsen, med Sidonie, med ett ord med hela sitt föregående lif. Från att ha varit den personifierade lifsglädjen, blef han sluten och dyster, nästan menniskoskygg; hans stolthet, som lidit en så svår förödmjukelse, vädrade förakt öfver-allt, och det blef olidligt, outliållbart i längden. Han flyttade från sin vackra bostad vid Luxembourgträd-gården och hyrde sig ett enkelt studentrum vid en återvändsgränd ofvanför boulevard S:t Michel. Han sof om dagarne och arbetade om nätterna, arbetade som en galning, och när han tog sig någon stunds hvila, gick han ut på balkongen och rökte cigarretter, medan han lät blicken sväfva ut öfver de tysta qvar-teren och stanna på Nötre-Dame, hvars väldiga massa aftecknade sig med torn och utsprång mot den djupblå natthimlen. Och här i denna undangömda tillvaro, ensam med sina böcker och sina minnen, växte Henri ut till skald. Och allt efter som han märkteatt hans stil blef mera mogen, att hans tankar fingo originalitet och djup, stadgade sig hans föresats att göra det namn, som nu var sudladt och glömdt, äradt och aktadt. Henri hade fått ett mål, hans energi var väckt; nu gälde det att segra eller falla.

Men det var icke endast en strid för äran, utan också för tillvaron. Som hans stränga sjelf kritik af höll honom från att öfverlemna till trycket dessa flyktiga skisser och verldsföraktande vers, som han roat sig med att nedskrifva på lek, på måfå, medan han ännu lefde sybaritens lif, så var han ständigt i penninge-förlägenhet. Ofta frestades han att gå till en förläggare, men då kom han att tänka på det der vatten-haltiga poemet i le Monde illustre, som han redan hade på sitt samvete, och då förlorade han smaken att bikta flere af sina literära ungdomssynder. Han svalt och arbetade, gömde, hvad han skref, skref nytt och rättade det gamla, och så småningom segrade han öfver de tekniska svårigheterna, och en vacker dag låg till sist ett poem på hans skrifbord — ett poem> som han var nöjd med. Han läste det, läste det väl hundra gånger, läste det tyst i början och slutade med att läsa det i extas. Han hade lyckats, och han gick och pantsatte sin klocka och spisade en lukul-lisk middag på sin gamla favorit-restaurant.

Två dagar derefter hade han börjat sin pjes; ämnet hade kommit för honom, medan han satt inne på restauranten och sög på en färsk, läcker sparris af årets första. Vid ett bord midt emot honom satt ett gift par, en gråhårsman och en ung qvinna, nästan ett barn. Henri anslog hennes ålder till sexton år. Han iakttog dem, studerade dem, och när han såslutat sin middag och fått sin räkning, bad han om en blyertspenna och skref på baksidan af notan:

Som en vanlig handelsvara blef hon såld för myntadt guld; saluhallen var salongen, faderns slagord hette »skuld».

Och hon såldes, och hon köptes; tårar skymde hennes blick, men reversen öfverkorsad för sin dotter fadern fick.

Det var på dessa vers, han sedan bygde sin pjes. Den skulle bli ett slag i ansigtet på samhället, som tillstädjer dylika äktenskap.

Henri gick med friskt mod till arbetet. Han trodde på sig sjelf och sin saks rättvisa, och alexandri-nerna fingo en flygt och skärpa, som ovilkorligen måste rycka åhörarne med sig och komma dem att erkänna orättvisan af att utplåna kärleken ur en ung qvinnas lif och stänga in henne i ett naturvidrigt äktenskap, i hvilket hon antingen måste döda begäret att älska — att älska en manj hvars ålder svarade mot hennes och som kom henne till mötes med den första kärlekens hela berusande vårdoft — eller också bryta mot hvad man kallar pligt och moral och älska på trots, men också under den blytunga känslan af att hafva offrat sin heder.

Henris pjes skulle likväl aldrig ha blifvit färdig, om det icke i rummet näst intill hans funnits en liten sömmerska, som hette Prancisquine — Francis-quine Arnot.

Henri hade öfveransträngt sig. Den spänning, i hvilken han befann sig, nattvaket och bekymrentogo slutligen ut sin rätt. En morgon, när han vaknade, efter att ha påklädd kastat sig på sängen för att njuta några timmars hvila, kände han sitt hufvud värka, under det hans kropp skakades af frossbrytningar. Då portvakterskan, som städade åt honom, kom in i rummet, låg han i full yrsel. En qvinna är alltid meddelsam. Portvakterskan inberättade saken för mademoiselle Francisquine, och från denna stund stannade den unga flickan som sjuksköterska vid Henris bädd.

Hon kände Henri från redan långt tillbaka. De hade träffats på balkongen, som var gemensam för de båda rummen; de hade pratat om ditt och datt någon solig morgonstund, medan Paris ännu morgnade sig, och de hade slutat med att bli vänner. Henri hade anförtrott sin unga granne, hvad som låg honom närmast om hjertat — hans författarskap — och det hände allt som oftast, att han läste upp för henne der ute på den ensliga balkongen en eller annan dikt, som han skrifvit under nattens lopp. Francisquine var förtjust, var rörd. Det unga adertonåriga hjertat var så lätt mottagligt för intryck, och en vacker dag öfverraskade hon sig sjelf med att rodna, då hon helt tyst för sig sjelf nämde den unge poetens namn.

Henri hade aldrig känt någonting ditåt för Francisquine Arnot. Han höll af henne som en varelse, hvilken delade hans enslighet, som en vän, till hvilken han kunde förtro sig, utan att behöfva frukta för att bli tillbakastött. Han hade till och med berättat henne om Sidonie, frågat henne på samvete, om hon trodde, att Sidonies kärlek var annat än ren egoism.Den unga flickan hade svarat nej. Detta »nej» sårade Henris egenkärlek en smula, och han talade aldrig mer om Sidonie, men Francisquine kunde aldrig glömma henne.

Hade Francisquine varit vacker, är det antagligt, att hon blifvit för Henri mera än nu. Som hon nu var ful, blef hon det icke. Substantivet kärlek och verbet älska förekommo aldrig i deras samtal. Den enda artighet, Henri hade sagt henne, var: »ni har arabögon och Cendrillons fötter!» en artighet, som han hviskade till henne mellan ett par bloss på sin cigarrett en ljum och månljus septemberafton. Han menade egentligen ingenting med det, men han var i stämning, och då går det så lätt att säga artigheter till fruntimmer.

Under sin sjukdom, en svår nervfeber, lärde han sig först att rätt uppskatta Francisquine, att sätta värde på hennes oegennyttiga sjelfuppoffriDg, och då han som konvalescent tog hennes lilla hand i sin, låg det också verklig mening i hvad han sade till henne: »Ni är ett helgon, mitt skyddshelgon, Squine!» Och så drog han henne intill sig och kysste henne.

Och hon hade också varit hans skyddshelgon! Utan den omsorgsfulla vård, hon egnat honom, skulle han säkerligen icke repat sig, och hade hon icke fallit på den idén att honom ovetande lägga in sina sparpenningar i ett kuvert och sända dem till honom »från en okändväm, skulle han stått på bar backe vid sitt tilfrisknande. Nu deremot — nu blef Henri frisk och hans pjes färdig. — Han hade segrat.

När ridån fallit för sista gången, var Henri icke längre en okänd storhet. Qvinnorna i salongen— från qvinnan af verld till qvinnan af folket — tyckte sig stå i tacksamhetsskuld till honom, och männen erkände, att han hade rätt, oakta dt han gisslat deras egoism och vågat betvifla deras »heliga rätt» att kasta sten på qvinnan. Studenterna höjde honom till skyarne, och man samlades i klunga utanför teatern för att om möjligt få fatt i honom och föra

honom i triumf till något kafé, der man minsann icke skulle tveka att låta champanjkorkarne springa.

Ja, han hade segrat!

Skådespelarne sade honom det, när han kom in på scenen för att tacka dem, och Sidonie erkände det tyst för sig sjelf, när hon med ett frestande småleende på läpparne steg ut för trapporna för att bege sig till sin vagn. Och der hon gick fram, smög det sig ett sorl af beundran efter henne, och under denna korseld af talande blickar kände hon på sig, att hon i qväll var oemotståndligt vacker. Också hon skulle segra! Hon hade skickat honom sitt visitkort under en mellanakt och uppe i ena kanten stod det lilla frestar-ordet »kom»!

Henri var berusad, drucken af triumf, och med triumfen vände den gamle Henri — den älskvärde, lättsinnige och en smula öfvermodige Henri — tillbaka, och det var med ett litet spotskt leende han tänkta på Sidonie, när han läste detta »kom» på hennes visitkort. Han skulle också komma, men endast för att förödmjuka henne genom att lemna henne för alltid. Men Sidonie var en qvinna, som grundligt förstod konsten att hålla en man qvar.

Det var en förfärlig känsla af öfvergifvenhet, som kom öfver Francisquine, när hon gick ifrånteatern. Hon kände, att nu gled han bort ifrån henne, buren af applåder och bravorop, gled ut i solljuset till gyllene festpokalers glans, frestande ögonkast och snärjande smekningar.

Sorgen öfverväldigade henne; hon stödde sig mot en annonskiosk och grät, grät som om hjertat velat brista. — —

Det dröjde några dagar, innan Henri vaknade till besinning, innan han kunde slita sig lös.

Hans första tanke var Francisquine; — han hade glömt att tacka henne!

— — — — — — — — — — — — — — — —

Han mätte den mörka, krokiga trappan med långa steg och famnen full af doftande, halfutspruckna törnrosor. I fickan bar han ett smycke åt henne. Han längtade efter att få råka henne, att få tacka henne, att få strö rosorna öfver henne och fästa smycket på hennes arm! Hvad var till sist Sidonie, den egennyttiga, bedårande lockande, frestande Sidonie mot Francisquine, ren och kysk som den äkta perlan, infattad i armbandets guld.

Men öfver kammarens enkla möbler, öfver det vaxade golfvet, öfver den tysta symaskinen sväfvar ett dödande gift, och det utgår ett starkt kolos från den kallnade kaminen.

Henri störtar fram till bädden, och det faller ett regn af söndersmulade rosor, af doftande skära blad öfver Francisquine Arnots stelnade lik. Och han böjer sig öfver henne, kysser henne och hviskar:

»Stackars Squine ... du skulle aldrig ha älskat mig!»

Quartier Latin, Sept. 81.

*

Från engelska kanalen.

— En skepparhistoria. —

Den beryktade franska badorten Trouville erbjuder egentligen icke mycket af intresse, så vida man nämligen tröttnat på det brokiga societetslifvet, och kapplöpningarna i Deauville äro öfverstökade. Och har man icke lyckats formera någon bekantskap, som höjer sig öfver de hvardagliga, förlorar det sig dag ut och dag in lika Casino mycket fort sin dragningskraft, och det är utan någon vidare saknad man vänder denna tummelplats för spel och kurtis ryggen.

Jag för min del blef snart mätt på hela härligheten. Engelska ladies och halfverldens sminkade skönheter från hufvudstaden togo just icke synnerligen länge min uppmärksamhet i anspråk, lifvet i de qvafva och rökiga spelsalarne ingaf mig vämjelse och alla vrår, gångar och utsigter i Casinoparken kunde jag snart utantill. Hvad

återstod? — ingenting! — synnerligast sedan bröderna Coquelin och mademoiselle Baretta icke längre gåfvo föreställningar på salongen, och en bland mina Parisvänner — den jag tyckte bäst om — dragit sina färde. Nå väl, jag skulle liksom han packat mina kappsäckar och skud-dat Trouvilles stoft af mina fötter, om jag icke måst invänta någon, som jag lofvat vänta på. Detta skulle likväl ha blifvit outhärdligt, hade jag icke haft den präktige Jean Riolet och hans lika så förträffliga slup att tillgå, men tack vare dessa gick tiden fortare, än jag vågat hoppas.

Jean Riolet var fiskare; både han och hans son utmärkta typer för hafvets arbetare af den normandiska stammen, hvars arf från förfäder utgöres af resliga, muskulösa gestalter, djerfva anletsdrag och ljust hår och skägg samt dessutom och naturligtvis af en utpräglad smak för rusdrycker, hvilket gör, att departementet Calvados aflemnar största procenten af oförbätterliga drinkare till de franska hospitalen. Calvados-boarnes dryckesgillen urarta för öfrigt rätt ofta till slagsmål och blodiga uppträden, i hvilket många vilja se ett bevis för, att det rinner vikingablod i deras ådror. Men detta gör äfven att de äro synnerligen dugliga och våghalsade sjömän samt att de, på det hela taget, utgöra den kraftigaste befolkningen i Frankrike.

Hvad som förde mig till sammans med Jean Riolet var lusten att närmare lära känna de normandiska fiskrarnes lif och den håg, jag alltid hyst för sjön. Så kom jag att om morgnarne, medan jag väntade på frukosttimmen, drifva längs kajerna, göra mina iakttagelser angående bästa sättet att lappa ett segel eller dikta en båt, slå mig i språk med fiskarhustrurna i de hvita bomullsmössorna och så småningom förvärfva mig en hel liten umgängeskrets bland folket der nere vid Toucqueflodens strand. Till denna umgängeskrets hörde också min vän Riolet.Vi blefvo goda vänner från första ögonblicket, och redan på långt håll sände han mig ett fryntligt »bonjour, monsieur!» på äkta sjungande Calvados-dialekt.

Så en vacker dag sporde han mig utan vidare, om jag icke hade lust att gå till segels.

»Gå till segels?»

»Ja visst, göra en liten tur med mig en natt. Ingen fara alls! Vi ha vackert väder, och det ska göra er godt, herre, att få andas ren och oförfalskad hafsluft.»

»Ni skulle verkligen vilja ta en landkrabba med som barlast?»

» Ouida!»

»Nå, så låt gå då! Jag är inte sen att ta er på orden, mäster Jean.»

Vi gåfvo hvarandra ett handslag, och saken var afgjord.

Jag skulle icke längre, det kom jag öfverens med mig sjelf, tillbringa mina aftnar på det tråkiga Casino, uppsträckt i redingote och Derby hand skar, lyssnande till hr Borellis magnifika orkester eller konverserande med någon bleklagd och guldhårig engelsk miss — nej, vindens tjut och böljornas brusande — »se der, min blifvande musik!» utbrast jag entusiastiskt som en annan Karl XII, och det var också med ett visst trots, jag den dagen från mina hotellfönster betraktade Nordsjön. »Vänta du bara», tänkte jag, »vi ska nog ta ett nappatag med hvarandra !»

Och det gjorde vi äfven ärligt. Mången gång så, att jag var alldeles genomdränkt af saltvatten, när vi om morgnarne, då Trouvilles badgäster sofvosin bästa sömn, styrde in mellan les jetées, förande med oss som byte präktiga flundror och de läckraste buttor, som sedermera fingo strykande afgång på det lilla salutorget. Ty ni skall veta, att sedan jag väl en gång kommit ombord på Jean Riolets snabbseg-lande skuta, lemnade jag den ogerna; den blef mitt andra hotell, der jag sof lika tryggt på den hårda britsen inne i den låga kajutan som i den mjuka flädersängen på Hôtel des Roches-Noires.

Sof?! — Nej, dessa nätter blefvo nästap en ständig vaka med tusen skiftande stämningar. Ömsom seglade vi fram liksom i flytande bladguld med fullmånen hängande midt i rymden öfver oss; ömsom en stormhimmel med drifvande moln, mörka som vågorna, hvilka hotande sträckte sig efter oss ; en annan gång åter det hela insvept i mist och dimma, månen som en jättelik skifva blodapelsin längst nere vid horisonten, och hafvet rullande i tunga,

blyfärgade dyningar.

Just en sådan natt var det, när mäster Jean Riolet harklade sig eftertryckligare än vanligt, fyrade af ett ofantligt bloss styrbord hän och tog till ordet. Jag rullade en ny cigarrett, svepte in mig i min pläd och satte mig bättre upp i lovart. Ty på gubbens beteende kunde jag märka, att en historia var i görningen. Och jag bedrog mig icke. Jean Riolet började:

«Ser ni, herre, det är en svår dimma i natt, mycket svår; man skulle nästan kunna skära den med knif, så svår är den.»

Efter denna anmärkning om vädret och sedan han fått bugt med elden i sin pipa, svart som beckoch icke stort längre än mitt pekfinger, fortsatte han utan att besvära sig med någon vidare inledning:

»För ett par blodiga hundra år sen, parbleu! fans här i Calvados en käck pojke, en riktig klippare, ärlig som en picard, trogen som en bretagnare och modig som endast en fransman.»

»Således ett riktigt praktexemplar!» inföll jag skrattande.

n>TJn bon garcon! — Han var sjöman, förde eget fartyg och var hemma i Honfleur. Der var han känd af både stora och små, och alla kallade honom Paul Afventyrare. Ser ni, herre, han hade ju berest' alla haf, och än i dag tro vi, normander, att vår Paul varit vid nordpolen, dit nu alla menniskor fått en så stark reslust, men dit ingen lyckas komma, toge man så än telegrafen till hjelp!

»Paul hade också en käresta. Hon hette Yvonne och var från Flandern. Och hon skulle ha varit så fin och stolt, att kungen af Frankrike en gång bjöd Paul tre tunnor guld och sin egen drottning på köpet, bara han kunde få byta. Men kungen kunde inte få byta. Paul ville inte, Yvonne ville inte, och om drottningen ville, det frågade ingen efter. Nej, Yvonne skulle inte tillhöra någon annan än sin Paul, och fast han reste till Rotterdam efter ost och till Spanien efter oliver, så blef hon honom lika fullt trogen; hon var en äkta flandrisk flicka!

»Så måste Paul en vacker dag göra en resa öfver till ett land, hvilket skall ligga som en enda stor gräsmatta midt i hafvet. Derifrån skulle han hemta svart öl åt presterna i ändamål att dermed berusa Hin Onde och så knäppa honom utan vidare. Dam!det var en god idé, men Yvonne grät bara hon tänkte på, att Paul skulle resa. Hin Onde kände nog redan på långt håll lukten af ölet, och så skulle han utan pardon sänka skutan bums i kanalen. Men Paul kysste sin Yvonne, kallade henne Yvonnette, förtjusande lilla Yvonnette, och så for han.

»Resan gick som en dans i början; fina vindar och klart väder. Men så kom nordosten, svepande ned igenom kanalen; himlen blef mörk som ett bårtäcke, och det kokade och sjöd i vattnet, som eldade man på af alla krafter nere i underjorden midt emellan England och Frankrike. Hela hafvet tycktes vara en jettekittel, och Pauls skuta hoppade upp och ned som en spån mellan vattenbubblorna. Man läste pater noster, signade sig och sjöng psalmer dag och natt i ända, men ingenting hjelpte. Man späkte sig, herre, men det blef sju resor värre med stormen, så befalde de sig på fullt alvar i Guds hand, söpo sig fulla och läto vraket drifva.

»Men en natt stod Paul ensam på skeppsbryggan och spejade full af ångest ut i mörkret.

»Då lyses vattnet med ens upp på skeppets läsida; fallrepstrappan glider ut af sig sjelf, och upp för den sväfvar en luftig gestalt. Det var Bliss, dimmornas och stormens dotter, blond som era engelskor i Trouville, med ögon som en spanska och växt som en parisiska. Hon älskade Yvonnettes Paul, och hon räddade honom i sista ögonblicket. Men mot det löftet, att han hvarje skottår skulle tillhöra • henne; då skulle hon vänta honom på ön Sercq S:t Hansnatten. Paul svor att komma. »Ja, kommer du inte, då ve alla af ditt yrke, min hämd skall förfölja hvarje fartyg, och la Manche skall jag fylla med lik och spillror, ty jag har älskat dig till galenskap!» Och hon sträckte sig upp emot honom och fäste en lidelsefull, men likväl isande kyss på hans läppar. Så gaf hon till ett klingande rop och fördes bort, buren af sina luftandar.

»Men stormen lugnade ur, solen trädde fram i öster mellan skyarne, och Paul var räddad. Med ära och berömmelse återvände han till Rouen med det svarta ölet åt presterna.

»Nu ämnade man fira bröllop. Detta skedde äfven, och det var skottår.

»Yvonnette lärde snart Paul att förgäta alla andra qvinnor, och då glömde han äfven löftet till Bliss. Han for inte till den vilda, klippiga ön Sercq S:t Hansnatten: han sof hos sin Yvonnette .. .

»Men Bliss har hvarken glömt sin kärlek eller sin hämd, ser ni, herre, hon måtte tillhört de qvinnor, som älska endast en gång i lifvet.»

Mäster Riolet såg stadigt rätt för-ut och bet hårdt i pipskaftet.

Han hade rätt: Bliss har icke glömt att hämnas: vrakspillrorna längs utmed kusten af engelska kanalen bevisa detta.

Och misten och dimman äro ännu i dag sjömannens svurne fiende, en fiende, som han fruktar mest af alla.

Trouville, Juli 81. *

Interiör.

Då hertiginnan gjorde sitt inträde i den förnäma verldens salonger, då hennes fina profil för första gången aftecknade sig mot den stoppade sidenväggeri hos en minister, frågade man halfhögt: »hvem är hon? .. . hvarifrån kommer hon?» Men man hviskade äfven med en rynkning på näsan, som då en rätt icke

smakar: »bah! hon är en parveny!--hvem vet

— kanske född nere i dyn?»

Hennes gemål, heTtigen, hade en afton — det var hos general Bataille, der man dansade — hört orden »ur dyn» och sin hustrus namn uttalade i ett andedrag, Han lade märke till den som talat. Det var en ung sjöofficer, och när denne mellan en vals och en fransäs gick in i det lilla växtrummet för att svalka sig, följde hertigen honom ögonblickligen.

»Monsieur!»

Löjtnanten reste sig från sin halfliggande ställning och lade ifrån sig den rykande cigarretten på fatet till en etrurisk blomstervas. Af uttrycket i hans ansigte kunde man se, att han visste, hvad som skulle komma att följa.

Fragment. ^»Vi komma att slåss, min herre», sade hertigen och betraktade löjtnanten med en fast blick. »Orsaken till min utmaning känner ni troligen af ert samvete. Jag skall ha den äran sända er mina sekundanter.»

Marinlöjtnanten bugade sig — något blek, det är sant, men med den aktning man är skyldig en man, bärande ett så ädelt namn som hertigens. Strax der-på aflägsnade han sig, och ingen kunde märka, då han förde m:lle Vernet i fransäsen, att han ögonblicket förut mottagit en utmaning.

Men hertigen stod ensam och tankfull qvar i växtrummet. Slutligen tände han en cigarrett för att förströ sig och låta sin sorgbundenhet gå upp i rök.

Han tog dervid växterna i närmare skärskådande och stannade till sist framför en praktfull indisk azalea, öfversållad med hvita blommor.

Han bröt en af dessa och förde den brinnande cigarretten tätt intill den fina hvita blomkalken, som småningom blef tynande och slutade med att bli alldeles svart.

Hertigen log vemodsfullt.

»Stackars lilla blomma», tänkte han, »det behöfdes endast en parfymerad cigarrett för att döda dig! — Ack, det fordras icke en gång så mycket för att mörda en qvinnas rykte och göra hennes dygd lika så svart som den här. — Jag vet det, jag.»

Och han kastade azalean tillbaka bland hennes hvita, jungfruliga systrar, och dessa logo troligen af skadefröjd: de

voro ännu rena, och hon var redan fläckad.

Det var dagen efter generalens bal.Klockan var omkring sju på aftonen.

I det hertigliga hotellet tycktes ingen vara hemma. Fönstren åt gatan voro mörka, gallerporten stängd, och endast en gaslykta brann inne på den fyrkantiga gården, der kusken var sysselsatt med att putsa promenad vagnen, på hvars lakerade dörrar det hertigliga vapnet lyste i rödt och guld. Den breda, mattbelagda trappuppgången, kantad med växter och statyetter, var äfven svagt upplyst, och kamrhartje-naren, som tjenstgjorde i den rymliga, i hvitt och guld hållna vestibulen, hade slagit sig till ro bredvid paraplystället, der han i ett tillstånd midt emellan sömn och vaka studerade senaste numret af Le Figaro. Allt tydde på, att hertigen och hertiginnan icke voro hemma eller också icke hade sin tisdag eller fredag, de dagar, då Hötel de Targis stod öppet för det hertigliga parets umgängesvänner. Ty fastän man tillät sig tala illa om den unga hertiginnan, tvekade ingen att så ofta som möjligt besöka hennes salonger. Man tänkte nämligen: kanske kan man hemma hos henne sjelf finna lösningen på gåtan, hvem hon är, och hvarifrån hon kommit. Derför besökte damerna hotellet. Herrarne hade ett ännu mera talande skäl: hertigen hade på sitt bord de finaste vinerna i Paris, och det hade ju varit en dumhet att icke ... nog af H6tel de Targis vimlade af gäster på tisdags- och fredag8qvällarne.

Denna afton — det var en ruskig sådan, ty kölden hade förvandlats i blidväder och regnetpiskade rutorna, under det stormen konserterade i husknutar och på takåsar — denna afton voro hertigen och hertiginnan helt och hållet för sig sjelfva, och de till-bragte den framför ekvedsbrasan, som brann i sals-kaminen.

Hertiginnan satt i en hög karmstol, och hennes man stod bakom henne med armarne hvilande på karmen.

Han rökte, och hon broderade.

För tillfället lät hon likväl arbetet hvila och stirrade drömmande in i glödhögen. Öfver hennes anletsdrag sväfvade ett skimmer af vemod — detta ljufva något, som man återfinner i qvinnans ansigte, när hennes själ för ett ögonblick vallfärdar till den tid, då den gryende kärleken gjorde henne så outsägligt lycklig.

»Hvad tänker du på, min vän?»

Han förde sin hand lätt och smekande öfver hennes blonda hårflätor, men hon hörde icke hertigens fråga, och han ville icke störa henne genom att fråga på nytt.

Hertigen fortsatte derför att röka, och hon att drömma.

Slutligen rätade han på sig och gjorde några slag fram och tillbaka öfver det bonade salsgolfvet med händerna på ryggen och hufvudet böj dt, som sysselsatte han sig med allvarsamma tankar.

Han var dyster i dag, hertig de Targis. — Den förestående duellen hade legat för honom hela dagen; han visste ju icke, huru den skulle komma attaflöpa, och 0111 han föll, kunde han mycket väl förutse, hvad som skulle komma att inträffa. Verldens onda tungor skulle få så mycket mer att säga om den qvinna, han älskade; man skulle kasta sig öfver henne, angripa henne ännu mera hänsynslöst och pådikta henneallt, hvad af un d sju kan är i stånd att finna på och förtalet att smida samman. Och allt detta, för att han icke kunde lägga hennes dopattest framför de skan-dalälskande männen och qvinnorna samt säga: »detta är hennes börd — rör icke vid henne: hon är helig som oskulden sjelf!» — Oh! denna verld, hvad han hade lärt sig att förakta den för dess egennyttas och misstros skull!

Han återvände till karmstolen, der han intog sin förra ställning.

Långsamt vände hertiginnan sig nu emot honom, ögonen stodo fulla af tårar, och det ryckte lindrigt i munvinklarne.

»Låt mig återvända till Château des Rêves!»

»Till drömmarnes slott?»

»Ja.»

Château des Rêves var ett litet jagtslott, som hertigen egde i Normandie, och der de tillbragt smekmånaden. Det var dit den unga hertiginnan längtade tillbaka.

»Men det är ju midt i vintern !... hvad skulle man säga, om vi hals öfver hufvud lemnade Paris?

— Och presidentens bal sedan ...»

»Jag afskyr baler och har haft alldeles nog af teatern, men jag älskar ännu de gamla ekarne och mina hvita och blå dufvor vid Château des Rêves!

— ja, jag älskar dem och er så mycket... så mycket!» sade hon lidelsefullt och lade sina sammanknäppta händer liksom bönfallande på hertigens arm.

»Du är en liten svärmerska!»

Han tog hennes hufvud mellan sina händer och kysste henne.»Vi skola resa snart. . . när du vill,» sade han mildt, men han vågade icke se på henne, ty han kände med sig sjelf, att han lofvade en sak, som han icke visste, om han kunde hålla; han kunde ju vara död redan inom fyrtioåtta timmar och då — ja, då.. .

Men hertiginnan ville icke, att han skulle tro, att denna resa från Paris var en nyck af henne, och derför beslöt hon sig för att säga honom, hur hon vantrifdes i de qvafva salongerna, der man uppmärksammade henne på ett sätt, som blef henne olidligt. Hon ville säga honom, hur detta fjärilslif sammankrympte hennes själ och kom henne att känna sig som en af skogens frihetsälskande fåglar i gyllene bur, och derför sköt hon med sin lilla guldskinns-klädda fot fram den broderade puffen, som tjenat hennes fotter till stöd.

»Sätt dig här, min vän!» hviskade hon och pekade på den eleganta tingesten vid sina fötter.

Han efterkom ögonblickligen hennes önskan och lutade sitt hufvud mot hennes knän för att bli smekt som ett barn, af den qvinna, han älskade.

Och den väl visa verlden, som tror sig veta allt, påstod lika fullt, att de mest stormiga uppträden tidt och ofta före föllo mellan hertigen och hertiginnan.

— Förnäma Paris, du skulle sett dem tillsammans framför skymningsbrasan denna afton i det lilla koketta hôtel de Targis . . .

De talade länge.

Hon ville öfvertyga honom om, att de kunde vara lyckliga långt, långt borta från det bullersamma Paris, på samma gång hon sökte visa sig tacksamför, att han infört henne i den högförnäma verld, der hennes nuvarande rang berättigade henne att intaga ett lysande rum. Men eftersträfvade denna tvetydiga lycka — det gjorde hon icke! — Hon — ack nej, de båda egde ju så många ljufva minnen från sin första äktenskapsperiod, från de stämningsfulla sol-nedgångarne vid hafskusten och från de ensliga ridturerna öfver Normandies vågformiga ängsmarker. — Hvarför då icke återvända till Château des Rêves och låta verlden hållas? .. . Och så skulle våren komma och bädda in drömmarnes slott i en verld af blommor och grönt, murgrönans glänsande bladverk skulle skilja dem från sqvallret, från nyfikenheten och förtalet, och de skulle åter få lyssna till bofinkarnes qvitter i den gamla eken, som skuggade sandstens balkongen på Château des Rêves.

Hertigen lyssnade helt förtjust till sin lilla hertiginna. Han hade aldrig trott de tjugutvå-åriga läp-parne om att vara så vältaliga. Hennes språk var ju poesi, och hänförelsen lockade fram hennes själ i de stora, svarta ögonen. Han måste slå sina armar kring hennes smärta lif och draga henne närmare till sig Han måste luta sin kind mot det lilla blonda liufvu-det och drömma som hon om det undangömda Château des Rêves.

Det blef tyst för en lång stund; man hörde endast ett svagt knastrande frän kaminen, när glöden föllo till saimnans.

Så öppnades dörrarne från vestibulen, och kam-martjenaren, en sy dfransman, trädde in med visitkort på en silfverbricka.

Hertigen reste sig hastigt, och hertiginnan grepå nyo och ännu ifrigare än förr till sitt broderiar-bete.

Jacques sköt rygg som en katt borta vid dörren och begaf sig med lätta, tassande steg fram till hertigen.

Denne tog korten från silfverbrickan och såg på

dem.

»Ah, markis de Lucas och vicomte de Oamp-vallon !»

»Herrarne anhålla om några minuters samtal;

— de vänta i biblioteket,» replikerade kammartjenaren.

»Säg dem, att jag strax skall komma!»

Kammartjenaren bugade och gick.

»De göra sen visit, de der herrarne», sade hertiginnan dröjande och fixerade sin man.

»Ja, jag väntade dem först i morgon, men det kommer på ett ut.»

»Du säger det der så besynnerligt.»

»Så besynnerligt? . . . det är ju bara fråga om att göra upp ett jagtparti.»

Han sade detta så tvärsäkert, att hon trodde honom.

»Och vår resa — — vår resa, Armand?»

»Snart — mycket snart! — Jag kommer strax igen.»

Han böjde sig ned öfver henne och kysste henne helt lätt på pannan.

Några minuter derefter stod han inne i biblioteket hos de båda herrarne.

Man helsade allvarsammare på hvarandra än vanligt och började på stående fot öfverlägga om duellen.

Hertiginnan drömde emellertid framför de slock-nande bränderna om det undangömda Château des Rêves, om den kommande våren, om en hel sommar på tu man hand ...

Det dröjde länge, innan hertigen å nyo visade sig. Jacques hade redan för länge sedan tändt ljusen i kandelabrarna på den tunga, med präktiga sni-derier prydda ekskänken.

Men när han så kom till sist, gick han rakt fram till hertiginnan, lutade sig ned öfver henne och sade i en ton, som han sökte göra så lätt och obesvärad som möjligt:

»Jag måste resa redan i qväll.»

»Redan i qväll? ... och hvart?»

»Till herr de Campvallons gods.»

»För att jaga.»

»Ja, för att jaga.»

Han rätade på sig och vände sig 0111 för att gå, men väl kommen till dörren, vände han åter igen om till hertiginnan, drog henne plötsligt intill sig och kysste henne två gånger ... lidelsefullt, länge.. .

Klockan 10 förde kurirtåget hertigen och hans båda sekundanter till belgiska gränsen.

Hertiginnan, som anade någonting, lät tända vaxljus framför sitt skyddshelgon i Madeleine.

* *

*

Det var en molnfri, något het junidag, som jag med renseln på ryggen, trött och neddammad, anlände till det lilla

helt och hållet i grönska inbäddade Château des Rêves, som ligger uDgeför midt emellan Villerville och Trou ville, der vägen tar af till Pont l'Evêque.

Jag kunde icke underlåta att för ett ögonblickkasta mig ned i den svala skuggan under ekarnes täta löfverk, och medan jag sträckte ut mig i gröngräset, begagnade jag mig af tillfället att taga slottet litet närmare i betraktande.

Det var uppfördt i Ludvig XIII:s stil med spetsiga torn, stenbalkonger, flöjlar i öfverflöd på taken och rännor, som mynnade ut i grinande drakhufvuden. öfver både slott och park hvilade djup tystnad, endast då och då störd af springbrunnens plaskande och bofinkarnes sång. Här var sannerligen stället för den, som af en eller annan orsak ville vara ensam, ville vara ostörd, ville vara glömd, och i vår verld är det helt säkert mången, som önskar det.

Och att hon denna svartklädda qvinna, som vandrade fram och tillbaka i en af de mest undanskymda alléerna, lifligt åstundade det, var jag säker på från första stund jag såg henne: — denna sänkta panna, detta drag af djup melankoli öfver ögonbrynen och framför allt denna sorgsna blick sade mig bättre än någonting annat, att det endast var ensamheten hon sökte, endast minnet af det framfarna, som gaf hennes lif något värde: det är ju understundom ljuft att lefva för att kunna minnas .. .

Hennes namn var Blanche Huon, hertiginna af Targis.

Jag återsåg henne aldrig mer och hade heller aldrig sett henne förr än i Château des Rêves' slottspark, men jag fattade från första stund ett så lifligt intresse för henne, att då jag på hösten vid min återkomst till Paris träffade min allvetande vän Moi-riseau jag icke kunde underlåta att fråga honom, om han kände något till den unga enkehertiginnan.»Mais oui!.. . certainement!»

Och nu berättade han mig i ett andedrag allt hvad jag ville veta.

Jag har i min tur återgifvit det här ofvan och behöfver endast tillägga, att orsaken, hvarför salongs-sqvallret förföljde Blanche de Targis och kostade hertigen lifvet, var den, att Blanche Huon, innan hon blef hertiginna, hade varit flörist i Quartier Latin och var född af okända föräldrar. Hittebarn och bodmamsell! — det kunde man aldrig förlåta henne, men — »9a viendra!» som min vän Moiriseau uttryckte sig.

Quartier Latin, Sept. 81. *

UT I VIDA VERLDEN.

DIKTER.

Ut i vida verlden.

1.

Jag drog en suck, en djup: jag var nu fri, fick pröfva vingarna och ställa färden dit jämt jag längtat — ut i vida verlden, och sömntungt hvardagslif var nu förbi.

Jag stod på akterdäck svept i min pläd och tog farväl af stenhus hela raden; jag såg från Skeppsbron ända upp i staden, såg ljusgrönt skimmer öfver torgets träd.

Ty det var vår. I Djurgårdsskogen re'n sköt första sippan upp bland löf från hösten, och måsarna med silfvergrått på brösten de skreko gällt i morgonsolens sken.

De följde strömmen åt med skarpsynt blick att få sig mat till frukostdags i kräfvan; i sjåarns arbete låg samma

sträfvan men på en »renad» också ut det gick.Vid kajerna var allting lif och lust.

Hvart fartygsskrof var ifrån vattengången så fint och fejadt upp till högsta stången, som om det gält en lusttur — ej en dust

Med sol och vatten hela sommarn om, med starka byar och med svåra sjöar på öppna hafvet och bland skär och öar, när hösten sedan med nordosten kom.

Men nu var brisen riktigt vårligt fin. Den strök på silkestassar öfver fjärden och skulle icke nänts för allt i verlden ur något fönster stjäla en gardin.

Den kysste vårens första späda blad, den smekte knopparna på lind och hassel, den viste finkarna på bomullstrassel att bygga bo af nära idog stad.

Ja, det var vårens första ljufva fläkt, som blåser mod och styrka öfver landet, som kläder allt, så bra som ingen kan det, i hoppets underbara gröna drägt.Och bort till mig på akterdäck den kom och hviskade helt sakta i mitt öra,

»att mod och dådlust kan till seger föra; — det går ej strax, men likväl småningom.»

Se'n öfver däcket vidare den gled.

På snöhvitt suntält hördes lätt den klappa, och genom försalongens trånga trappa den blåste vårluft ibland matos ned.

Men Stockholm svann vid skrufvens jämna slag och sveptes in i stenkolsrök och dimma, och Vaxholms gamla murar om en timma i hvitt sig tecknade mot högblå dag. *

2.

I Tam 0'Shanter och resdrägt af gulblekt, artistiskt tyg jag kunde ej undgå att ofta betrakta henne i smyg.

Hon satt der så trött och blaserad, så liknöjd, förnäm och kall, som hade hon is i blodet och till hjerta ett stycke kristall.

Men höjde sig ögonens fransar, då såg du ett ögonpar, som glimmade, glänste och lyste, hvars blick satt i själen q var.

Vi undrade alla och sporde:

— hvem kan hon väl vara, säg? Men ingen besvarade frågan; man såg på henne och teg.3.

Hvita fiskmås, om du kunde tänka hvilket härligt lif du för ändå! — vida vatten ständigt mot dig blänka, der du sväfvar i det fria blå.

Och från skäret, der en stund du dröjer för att hvila ut, tills dagen gryr, kan du se, hur solen skifvan höjer, och när lampan släcks i Landsorts fyr.

Du är född till frihet, du, som ingen, fostrad upp vid hafvets eget brus, fläckar aldrig ned den hvita vingen, badar den i morgonsolens ljus,

badar den i hafvets friska sälta, när det ligger spegelblankt och lugnt, eller när det synes vågor välta in mot reflarne, så mörkt och tungt.Blott om våren ser du hufvudstaden, när du gör Norrström ett kort besök, fiskar nors och mönstrar ångbåtsraden, hvilken ligger der och bolmar rök.

Jag har gladt mig hvarje gång jag sett sväfva skyhögt öfver Skeppsholmsbron, sommartankar har du alltid gett mig, 8kärgårdstaflor med sin friska ton.

Derför, fiskmås, må du gerna följa ångbåtsröken, än hur långt det bär; hemta gerna upp från fraggig bölja, hvad

en liten gifmild hand beskär!4.

»Guds död, hvad en sup ska smaka b Den tanken elektriskt sprang igenom min hjernas fibrer, när klockan till skaffning klang.

Men se'n jag fått plats vid bordet, jag rörde knappast en bit, fast nyss för kapten jag skrutit af strykande god aptit.

Men också bredvid mig till venster satt hon med sin stolta min och spisade ugnstekt kyckling och läpjade iskyldt vin.

Den smidiga växten ej mera doldes af kappans veck.

Hon syntes mig mera förförisk än någonsin uppe på däck.Profilen var makalöst skuren; kring läpparnas linjer det låg ett drag af vällust och smärta, som sällsamt tände min håg.

Det mörkbruna håret slöt sig kring nacken glänsande tätt och lyfte sig högt öfver hjessan i präktiga liätor kokett.

Och händernas rörelser sedan, — hur qvinligt mjuka! — jag njöt, när kring det slipade glaset förnämt hon fingrarna slöt.

Men här ibland ljus och blommor förmådde ej perlande vin att locka till skälmska löjen, ge sol åt en sorgsen min.

Hon satt der så trött och blaserad, så liknöjd, sluten och kall, som hade hon is i blodet och till hjerta ett stycke kristall.Jag tänkte: hvad det skulle höja din skönhets strålande glans, om blott på rosiga läppar ett soligt leende fans.

Och kunde jag dikta visor, som gingo i hjertat in med vårliga, friska känslor — den första visan vardt din!5.

Der uppe i röksalongen man dukat till viraparti, och toddarna rykte på bordet, och samtalstonen var fri.

Igenom daggstänkta rutor jaar stjernorna glimma såg; de kastade brutna strålar i kölvattnets hvirtiande våg.

De kastade långa strimmor der ute der sjön låg klar, tills ångaren spegeln bräckte och gylne nätverket skar.

Men nere på mellandäcket bland emigranternas flock sågs qvinnor i bomullsdukar och männer i hemväfd rock.De sofvo bland säckar och kistor, fylda med kläder och mat, och drömde om bättre tider, än tjena sin lön på stat.6.

Drömmar snärjde mig in, när jag lyssnade på toner, trollade fram af fingrar, veka och små.

Och der jag satt i mitt hörn, glömde jag bort, att jag drog ensam i verlden ut, när ett ackord hon slog.

Ensam i verlden ut! — Nej, både hon och jag skulle ju följas åt än genom natt och dag.

Gryende solskensglans, jublande sång och skratt vi skulle styra mot hän genom stormtung natt.Smärtsamt sluten mun då skulle öppna sig, hviska i yrande fröjd:

»Gud, hvad jag älskar dig!»

Hjerta, som frös till döds, skulle få lif på nytt, sedan en första kyss trånande läppar bytt.

Då med ens det ljöd skärande missljud, som kom hela min ljusa dröm att bytas i vemod om.7.

Vi sutto på akterdäck, hon och jag.

Det var en molnfri, solvarm dag, och hafvet gick i dyningar.

Vi rökte cigarretter

och hade talat en stund om hafvet,

om allt hvad det gömmer, tills om tusen år

det blir åker och äng, der en bonde går

och hittar, hvad som legat begrafvet.

»Hvad skulle han finna här?»

Hvem vet! — det är hafvets stora hemlighet.

Hon satt tankfull och tyst.

Så långsamt sin handske af hon drog och från venstra handens ringfinger tog det vårdtecken, henne blef gifvet, när i rosenrödt lekte lifvet.Och se’n ringen hon kysst,

en afskedskyss utan ord,

den glänste och gled öfver bord.

»Nu finner ju bonden ett kostligt ting: en hemlös varelses vigselring b

Men, min fru,...

Hon stod lugn och blek och såg ned på böljornas glittrande lek.

Hon stod stolt och kall, men i skälfvande ögonhår jag såg, hur det glänste en tung och dallrande tår.

»Och nu — nu är det slut.--

Nu må det bära i vida verlden ut!» *